

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

กรณีศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แนวลึก เรื่องความต้องการข้อมูลและการช่วยเหลือสนับสนุนของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดภายหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวน 12 ราย ผู้วิจัยจะเสนอเป็นรายชื่อโดยใช้นามสมมุติ ทั้งนี้เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กรณีศึกษา 1

นาง ก. อายุ 16 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพรับจ้าง สามีอายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวเฉลี่ย 2000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตองห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 30 กิโลเมตร บ้านตั้งอยู่ห่างจากถนนใหญ่ประมาณ 2 กิโลเมตร ถนนเข้าหมู่บ้านไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ดูแลสูง หลังคามุงด้วยจาก ผนังฝาบ้านเป็นไม้ไผ่สาน มีเปลเด็กตั้งอยู่บริเวณใต้ถุนบ้าน มีไฟฟ้า ใช้น้ำบาดาล บ้านอยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีบิดาของนาง ก. อาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนมารดาเสียชีวิตตั้งแต่นาง ก. อายุได้ประมาณ 3 ขวบ มีบ้านของญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านอยู่ใกล้เคียงบริเวณที่พักอาศัยของครอบครัวนี้ ทุกครอบครัวรู้จักกันหมด นาง ก. เป็นมารดาครรภ์แรก ฝากครรภ์และคลอดก่อนกำหนดในขณะที่อายุครรภ์ 32 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1600 กรัม ทารกแรกเกิดมีอาการไม่ดีจึงได้รับการส่งต่อมารับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 18 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1910 กรัม

เมื่อนำทารกกลับบ้านนาง ก. ตัดสินใจที่จะเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เนื่องจากมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ฐานะค่อนข้างยากจนและน้ำนมมีปริมาณมาก ในช่วงสัปดาห์แรกทารกอายุได้ประมาณ 25 วัน นาง ก. ประสบปัญหาในการให้นมมารดา เนื่องจากไม่ทราบว่าต้องทำอะไรบ้าง จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการป้อนนมมารดาโดยสอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้าน แต่นาง ก. ก็ยังมีการปฏิบัติในการป้อนนมมารดาที่ไม่ถูกต้องคือก่อนป้อนนมมารดาไม่ได้ล้างมือก่อน การทำความสะอาดหัวนมนาง

ก. ใช้สาลี่ก้อนเดียวทำความสะอาดห้วนมทั้ง 2 ข้าง และทำความสะอาดเฉพาะบริเวณปลายห้วนมเท่านั้น นาง ก. ให้นมมารดาแก่ทารกประมาณ 3 วันก็พบปัญหาน้ำนมมีปริมาณมาก เมื่อทำความสะอาดห้วนมน้ำนมพุ่งแรงทำให้ทารกไม่สามารถดูดนมได้และสาลี่กนม จึงแก้ปัญหาโดยไม่ทำความสะอาดห้วนม หลังจากนั้นประมาณ 4 วัน ทารกถ่ายเหลวต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และนอกจากนี้ นาง ก. ยังไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกจึงต้องการข้อมูลและการฝึกปฏิบัติจากบิดาเนื่องจากมารดาเสียชีวิตแล้ว อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่านาง ก. จะได้รับข้อมูลและการฝึกปฏิบัติจากบิดาแต่ในการอาบน้ำให้ทารกแต่ละครั้งนาง ก. จะต้องให้สามีช่วยจับหรือถ้าบิดาว่างก็จะขอให้บิดาเป็นผู้อาบน้ำให้เนื่องจากนาง ก. รู้สึกว่าการอาบน้ำให้ทารกเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก เกี่ยวกับการนอนหลับของทารกพบว่านาง ก. วิตกกังวลเกี่ยวกับการนอนหลับของทารกที่มักจะนอนหลับทั้งวันทั้งคืนทำให้นาง ก. กลัวว่าทารกจะยังไม่แข็งแรงกลัวทารกจะเสียชีวิต โดยนาง ก. จะกระตุ้นให้ทารกตื่นเป็นระยะๆ ประกอบกับนาง ก. ได้รับข้อมูลจากเพื่อนบ้านว่า การที่ทารกนอนหลับตลอดเวลาแสดงถึงความไม่แข็งแรงของทารกรวมทั้งการที่ทารกตัวอ่อนปวกเปียกและหายใจมีเสียงดังด้วย เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยม นาง ก. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการนอนหลับและลักษณะการหายใจที่มีเสียงดังของทารกว่าปกติหรือไม่ รวมทั้งยาที่ทารกได้รับจากโรงพยาบาลว่าเป็นยาอะไรบ้างและให้ไปเพื่ออะไร จำเป็นจะต้องให้ตรงตามเวลาหรือไม่ ทารกได้รับการนัดให้ไปตรวจตานั้นนาง ก. จึงต้องการข้อมูลโดยสอบถามแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องตรวจตาซึ่งเมื่อนาง ก. ทราบได้สร้างความวิตกกังวลให้แก่นาง ก. เป็นอย่างมาก เนื่องจากกลัวว่าทารกจะตาบอด นาง ก. ได้สอบถามญาติพี่น้องของตนเองว่ามีใครเคยตาบอดหรือไม่ นอกจากนี้เกี่ยวกับการดูแลตนเองของมารดาพบว่า นาง ก. ยังได้รับการถ่ายทอดความเชื่อในเรื่องอาหารแสลงที่ควรรงคจากมารดาของสามีและเพื่อนบ้าน นาง ก. จึงรับประทานแต่ข้าวกับเนื้อปิ้งและแคบหมูเท่านั้นและต้องดื่มน้ำปุลูเลยทุกวันสำหรับไข่ให้งดเด็ดขาดเพราะเชื่อว่าจะทำให้แผลฝีเย็บอักเสบได้ รวมทั้งนาง ก. ยังต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดที่จะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณน้ำนมของมารดา

เมื่อทารกอายุได้ 1 เดือน นาง ก. ได้เริ่มให้ข้าวจ้าวบแก่ทารก โดยให้ครั้งละประมาณ 2 ช้อนโต๊ะ เช้า-เย็น เนื่องจากมีความเชื่อว่าถ้ารอให้ทารกอายุมากกว่านี้ทารกจะไม่ยอมรับประทานข้าวเนื่องจากรู้รสของอาหารแล้วและการรับประทานข้าวจะช่วยให้ทารกนอนหลับได้นานขึ้น เมื่อทารกอายุได้ 1 เดือนครั้งทารกเริ่มมีปัญหาท้องอืดบ่อยครั้ง นาง ก. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการท้องอืดของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านได้รับคำแนะนำว่าให้เพิ่มปริมาณข้าวจะช่วยให้ทารกถ่ายดีขึ้น นาง ก. จึงได้เพิ่มปริมาณข้าวเป็นครั้งละ 1 ถ้วย เช้า-เย็น แต่ทารกยังมีปัญหาท้องอืดอยู่ บิดาของนาง ก. ได้เอาน้ำปุลู (โพล) กับมหาหงส์มาทาบริเวณท้องให้แล้วเอายาไกรพวอเทอร์และน้ำปุลูให้

ทารกได้รับประทาน รวมทั้งนาง ก. ใช้แท่งสุญญากาศให้ทารกดูดด้วย ทารกยังมีปัญหาเมื่ออยู่นอนอายุได้ 2 เดือน ทารกเริ่มมีปัญหาอาเจียน นาง ก. พาทารกไปตรวจที่สถานอนามัยและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการท้องอืดและอาเจียนของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์ แพทย์ได้แนะนำให้งดอาหารเสริมไว้ก่อน ทารกจึงมีอาการดีขึ้น ในระยะนี้นาง ก. ได้เปลี่ยนจากการให้นมมารดาเป็นนมผสมเนื่องจากทารกมีอาการบิดและเบ่งตัวบ่อยครั้ง ได้รับคำแนะนำจากหมอพื้นเมืองประจำหมู่บ้านให้งดนมมารดา โดยให้นมผสมกับน้ำนมคั้นแทน นาง ก. พบปัญหาเกี่ยวกับการให้นมผสม โดยไม่ทราบว่าจะให้นมชนิดอะไรแก่ทารก วิธีการเตรียมนม จึงได้สอบถามข้อมูลเหล่านี้จากร้านขายยา ในระยะแรกของการเลี้ยงทารกด้วยนมผสมนาง ก. พบปัญหาทารกท้องผูกและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการท้องผูกของทารกโดยได้ปรึกษานักวิชาการที่ห้องสมุดได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนชนิดของนมผสม อาการท้องผูกก็ดีขึ้น

เมื่อทารกอายุได้ประมาณ 2 เดือนครึ่ง นาง ก. พบปัญหาทารกมีถ่ายเหลวบ่อยครั้ง บิดานาง ก. ได้เอามาหึงสัปดาห์ละหนึ่งครั้งให้ทารกดูด แต่อาการไม่ดีขึ้นจึงได้พาทารกไปตรวจที่สถานอนามัย และได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกถ่ายเหลวบ่อยครั้งและวิธีปฏิบัติเพื่อไม่ให้ทารกถ่ายเหลวอีก จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ขวดน้ำดื่มมหาหงส์ที่ให้ทารกดูดมีลักษณะเป็นน้ำสีน้ำตาลอมเขียวอยู่เต็ม การทำความสะอาดขวดนมจะใช้น้ำดื่มน้ำร้อนล้างด้วยน้ำดื่มน้ำร้อน และการเตรียมนมผสมแต่ละครั้งจะใช้น้ำต้มสุกผสมลงไปด้วยหรือต้มน้ำร้อนไม่ทันนาง ก. จะใช้น้ำประปาที่ยังไม่ผ่านการต้มมาผสม ขวดนมที่ทารกดูดเหลือไว้จะวางไว้ที่หัวแปลไม่มีฝาครอบ โดยแปลมีลักษณะเป็นไม้ไผ่สานตาห่างๆแขวนอยู่เหนือพื้นดินประมาณ 1 ฟุต เมื่อมีลมพัดจะมีฝุ่นฟุ้งกระจายบางครั้งก็มีแมลงวันมาตอม เกี่ยวกับการพาทารกออกนอกบ้านพบว่านาง ก. ได้พาทารกไปเที่ยวงานวัด โดยมีความเชื่อว่าหากเอาฝุ่นที่เท้าทาที่หน้าผากทารกแล้วเอาเชม้มาทาที่หน้าก็สามารถพาทารกออกนอกบ้านได้ หลังจากนั้น 1 วันทารกมีไข้ นอกจากนี้นาง ก. ได้พาทารกไปรับการฉีควัคซีนตามนัดที่สถานอนามัย จึงมีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของวัคซีนที่ทารกได้รับ ประกอบกับข่าววิตามินที่ได้รับจากโรงพยาบาลหมด แต่ทางสถานอนามัยไม่ได้ให้วิตามิน นาง ก. จึงไปซื้อจากร้านขายยา แต่เนื่องจากฉลากยาไม่มีชื่อทางการค้าแตกต่างไปจากของโรงพยาบาลนาง ก. จึงไม่แน่ใจที่จะให้ยาแก่ทารก จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับยาที่จะให้แก่ทารกโดยได้โทรศัพท์ไปถามที่โรงพยาบาลว่าสมควรที่จะให้ยานี้แก่ทารกหรือไม่ และวิตามินควรจะให้ทารกต่อไปหรือไม่และควรจะให้จนทารกอายุเท่าไร

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือนครึ่ง ทารกเป็นไข้เลื่อนบริเวณสะดือ นาง ก. รู้สึกไม่สบายใจจึงพาทารกไปพบเจ้าหน้าที่อนามัยและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิด อาการแสดงและการรักษา ในระยะนี้นาง ก. เริ่มมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากไม่ได้ทำงานมาตั้งแต่หลังคลอด รายได้จากสา

มีก็ไม่แน่นอน นาง ก. จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาของสามีให้ช่วยเหลือในการเลี้ยงดูทารกในตอนกลางวัน เพื่อที่นาง ก. จะได้ออกไปหารายได้อีกคนหนึ่ง รวมทั้งต้องการให้สามีเข้ามาช่วยเหลือในการดูแลทารกด้วย เนื่องจากทารกเริ่มร้องไห้กวนบ่อยครั้งในขณะที่นาง ก. ต้องรับภาระทั้งการดูแลทารกและงานบ้านเองทั้งหมดด้วย ทำให้นาง ก. รู้สึกเหน็ดเหนื่อยและไม่ได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ รวมทั้งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการร้องไห้และวิธีการปลอบโยนที่จะทำให้ทารกหยุดร้องไห้ เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของทารกพบว่า นาง ก. ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวของทารกที่เหมาะสม มีการนำของเล่นมาแขวนที่เปลให้ทารกดูโดยปฏิบัติตามสิ่งที่นาง ก. เคยพบเห็นมาก่อนและมีการพูดคุยกับทารกโดยไม่ทราบถึงประโยชน์ที่ทารกจะได้รับ จากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่า ทารกมีพัฒนาการที่ปกติ

กรณีศึกษา 2

นาง ค. อายุ 41 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สามีอายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นลูกจ้างชั่วคราวในบริษัทแห่งหนึ่ง รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 4000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสันป่าตอง แต่เข้ามาทำงานโดยเช่าบ้านอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นระยะเวลา 2 ปี บ้านเช่าตั้งอยู่ห่างจากถนนใหญ่สายเชียงใหม่-แมริมเข้าไปประมาณ 5 กิโลเมตร สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ไม่มีได้ดูน ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ที่ตีไว้ห่างๆ มีไฟฟ้า ใช้น้ำบาดาล อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว เป็นมารดาครรภ์ที่ 2 บุตรคนแรกเป็นเพศชายอายุ 18 ปีซึ่งเกิดจากสามีคนแรก คลอดครบกำหนด ครรภ์ที่ 2 คลอดก่อนกำหนดขณะที่ยังครรภ์ได้ 33.6 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1350 กรัม อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 41 วัน น้ำหนักตอนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2000 กรัม ทารกได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหัวใจแต่กำเนิด (PDA & TOF)

เมื่อทารกได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล นาง ค. ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของนมผสม ปริมาณนมที่ควรให้ทารกในแต่ละมื้อและจำนวนมือนมที่ควรให้ทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากพยาบาล และต้องการข้อมูลจากแพทย์และพยาบาลเกี่ยวกับโรคหัวใจของทารก การสังเกตอาการผิดปกติและแนวทางการรักษาของแพทย์ สัปดาห์แรกหลังจากนำทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง ค. ประสบปัญหาไม่กล้าอาบน้ำให้ทารก เนื่องจากบุตรคนแรกนาง ค. ก็ไม่ได้อาบน้ำให้บุตรเอง จึงต้องการข้อมูลและการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการอาบน้ำให้ทารกโดยขอให้เพื่อนบ้านเป็นผู้สอนให้ ทารกมีปัญหาทางด้านสุขภาพได้แก่ มีไข้และถ่ายเหลว นาง ค. ได้พาทารกมาตรวจที่โรงพยาบาล และได้สอบถามข้อมูลจาก

แพทย์เกี่ยวกับอาการไอและสาเหตุที่ทารกถ่ายเหลว แพทย์ได้ให้ผงน้ำตาลเกลือแร่มารับประทาน แต่ไม่ได้ให้ยาลดไอ เมื่อกลับถึงบ้านนาง ค. รู้สึกไม่สบายใจเกี่ยวกับอาการไอของทารก จึงพาทารกไปตรวจที่คลินิกอีกครั้ง และได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับอาการไอของทารกและยาลดไอ นาง ค. ได้ยาลดไอมาจากคลินิก เมื่อกลับถึงบ้านนาง ค. ได้ป้อนยาลดไอ ส่วนผงน้ำตาลเกลือแร่นาง ค. ละลายน้ำและใส่ขวดให้ทารกดูด เมื่อทารกดูดผงน้ำตาลเกลือแร่พบว่า ทารกสำลักตัวอ่อนปากเปื่อยและเขียวเล็กน้อย นาง ค. ตกใจมากรีบเอามือเคาะหลังทารกแล้วรีบนำส่งโรงพยาบาล นาง ค. ได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับวิธีการป้อนผงน้ำตาลเกลือแร่ นอกจากนี้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพอื่นๆพบว่าทารกมีปัญหาไ้เลื่อนที่บริเวณขาหนีบซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้แก่นาง ค. เป็นอย่างมาก นาง ค. ได้พาทารกมาตรวจที่โรงพยาบาลและได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุ อาการแสดง การรักษา การผ่าตัด และเมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมนาง ค. ได้ซักถามข้อมูลเหล่านี้ซ้ำจากผู้วิจัยบ่อยครั้ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการรักษา เนื่องจากนาง ค. มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเพราะนาง ค. ต้องออกจากงานเพื่อมาดูแลทารก สามิจึงมีรายได้เพียงคนเดียวซึ่งไม่เพียงพอ นาง ค. ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินจากเจ้าของบ้านเช่าโดยขอผลัดผ่อนค่าเช่าบ้านและได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากเจ้าของบ้านเช่าให้พักอาศัยอยู่ฟรีในระยะนี้รวมทั้งได้นำเอาเสื้อผ้าของใช้ของทารกมาช่วยเหลือ นาง ค. พบปัญหาการสังเกตอาการผิดปกติของโรคหัวใจ เนื่องจากไม่แน่ใจในการสังเกตอาการของตนเอง หลายครั้งที่นาง ค. ขอให้เพื่อนบ้านเข้ามาช่วยสังเกตอาการด้วย ซึ่งนาง ค. ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องนี้จากบุคลากรทางการแพทย์เป็นอย่างมาก มักพูดเสมอว่าหากมีบุคลากรทางการแพทย์มาเยี่ยมบ้านเป็นระยะๆคงจะช่วยให้สบายใจขึ้น ทารกได้รับยามารับประทานต่อที่บ้าน 2 ชนิดซึ่งนาง ค. ยังมีวิธีการเก็บรักษาที่ไม่ถูกต้อง นาง ค. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับชนิดของยาที่ทารกได้รับ และเมื่อทราบว่าไม่มียารักษาโรคหัวใจก็วิตกกังวล เมื่อพาทารกมาตรวจที่คลินิกโรคหัวใจตามนัดนาง ค. จึงได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกไม่ได้รับยารักษาโรคหัวใจ นอกจากนี้ทารกยังได้รับการนัดมาตรวจที่คลินิกทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงสูงอีกด้วย ซึ่งแต่ละคลินิกจะมีการนัดทารกมาตรวจทุก 2 เดือนโดยจะนัดสลับเดือนกัน ดังนั้นนาง ค. จึงต้องนำทารกมาตรวจตามนัดทุกเดือน แต่เนื่องจากบ้านนาง ค. ไม่มีรถโดยสารวิ่งผ่านการมาตรวจตามนัดแต่ละครั้งนาง ค. ต้องหารถรับจ้างซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากรวมทั้งยังต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งจากสามีและเพื่อนบ้านให้ไปเป็นเพื่อนนาง ค. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์หรือความจำเป็นของการพาทารกมาตรวจตามนัด รวมทั้งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวัคซีนที่ทารกได้รับโดยได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับชนิดของวัคซีนและสาเหตุที่ต้องเริ่มฉีดวัคซีนให้แก่ทารกที่เคียวถึง 3 เข็ม

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง ค. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับน้ำหนักของทารกที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาการของทารกว่าเหมาะสมหรือไม่ นาง ค. ได้นำเอาของเล่นมาแขวนที่เปลของทารกตามสิ่งที่นาง ค. เคยเห็นมาแต่ไม่ทราบถึงประโยชน์ที่ทารกจะได้รับ ทารกเริ่มร้องไห้กวนมากจนนาง ค. ไม่สามารถทำงานบ้านได้และได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ จึงมีปัญหาสุขภาพตามมาได้แก่ความดันโลหิตสูง นาง ค. ได้ขอให้สามีย้ายไปอยู่กับมารดาและน้องสาวของตนที่อีกอำเภอหนึ่ง เพื่อที่จะได้มีคนช่วยเหลือในการดูแลทารกแต่สามีไม่ตกลง นาง ค. รู้สึกหงุดหงิดที่สามีไม่เข้าใจความเหน็ดเหนื่อยของตนเองจึงแสดงออกโดยใช้อารมณ์กับทารกบ่อยครั้ง นาง ค. แก้ปัญหาการร้องไห้กวนของทารกโดยการเริ่มอาหารเสริมให้ซั้รีแลคผสมกับกล้วยบดประมาณ 5 ช้อนโต๊ะ เข้า-เย็น หลังจากเริ่มอาหารเสริมได้ 3 วัน ทารกเริ่มมีปัญหาท้องอืดและท้องผูก นาง ค. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการท้องอืดและท้องผูกของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านได้รับคำแนะนำให้ใช้สมุนไพรงูจระให้ทารก รวมทั้งเอายาไกรฟวอเตอร์ให้ทารกรับประทานหลังให้อาหารเสริมทุกมื้อและเอามาหาหิงส์ทาท้องให้ทารก ทารกมีปัญหาท้องอืดและท้องผูกอยู่ประมาณ 2 สัปดาห์ซึ่งนาง ค. ก็ได้สวนอุจจาระให้ทารกทุกวันจนกระทั่งถึงวันนัดตรวจตามนัดที่โรงพยาบาลนาง ค. จึงได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับปัญหาท้องผูกของทารก แพทย์ได้แนะนำให้งดอาหารเสริมไว้ก่อนและให้เปลี่ยนมาเลี้ยงทารกด้วยนมเอนฟาแลคแทน นาง ค. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมที่จะเริ่มให้อาหารเสริมแก่ทารก ซึ่งหลังจากนั้นทารกก็ไม่มีปัญหาท้องผูกอีก แต่ยังคงร้องไห้กวนเพิ่มขึ้น นาง ค. จึงได้พาทารกไปแถวข้าวและขกให้เป็นลูกพระแต่ทารกก็ยังร้องไห้กวนอยู่ เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมนาง ค. ได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และวิธีการปลอบโยนให้ทารกหยุดร้อง นอกจากนี้ยังได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการตำรอกนมบ่อยครั้ง ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นาง ค. จะป้อนนมทารกทุกครั้งทีร้องไห้และไม่มีการจับทารกเธอ

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกมีปัญหาลิ้นเป็นฝ้า นาง ค. ได้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านได้รับคำแนะนำให้พาทารกไปตรวจที่คลินิกแห่งหนึ่งและได้สอบถามข้อมูลแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดลิ้นเป็นฝ้าและได้ยามาหยอดลิ้น หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ยาหมดแต่ฝ้าที่ลิ้นยังไม่หาย นาง ค. ได้ปรึกษากับเพื่อนบ้านอีกได้รับคำแนะนำให้ใช้ผ้าอ้อมที่เปื้อนปัสสาวะของทารกมาเช็ดให้ นาง ค. ปฏิบัติตามคำแนะนำปรากฏว่าลิ้นของทารกมีเลือดออก นาง ค. จึงพาทารกไปตรวจที่คลินิกอีกครั้งหนึ่ง ได้ยามาหยอดลิ้นมาหยอดต่อ และแพทย์ได้แนะนำให้ทารกดื่มน้ำหลังดูดนมทุกครั้ง อาการลิ้นเป็นฝ้าก็ลดลง หลังจากนั้นนาง ค. ก็พบปัญหาว่าเวลาทารกร้องไห้มากๆใส่เสื้อไม่ไหลกลับที่เดิมและบริเวณสีผิวของลูกอัมตะคล้ำลง นาง ค. ไม่สบายใจได้พาทารกมาตรวจที่โรงพยาบาลและได้รับ

การนัดผ่าตัดอีก 1 เดือนต่อมา ซึ่งสร้างความกลัวความวิตกกังวลให้แก่นาง ค. เป็นอย่างมาก เนื่องจากนาง ค. กลัวว่าทารกจะเป็นอันตราย นาง ค. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับการผ่าตัด ระยะเวลาที่ทารกต้องอยู่โรงพยาบาลตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ

กรณีศึกษา 3

นาง ท. อายุ 20 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพแม่บ้าน สามียายุ 23 ปี อาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวประมาณ 4000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอป่าเหว จังหวัดลำพูน สภาพบ้านเป็นบ้านตึกชั้นเดียว มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 3 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีมารดาและน้องชายอาศัยอยู่ด้วยกัน (บิดาเสียชีวิต) เป็นมารดาครรภ์แรก คลอดก่อนกำหนดขณะอายุครรภ์ 32 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 950 กรัม ได้รับการรักษาในตู้อบอยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 50 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1620 กรัม

สัปดาห์แรกที่นำทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง ท. ประสบปัญหาในการเลือกชนิดของนมผสม วิธีเตรียมนมและการทำความสะอาดขวดนม จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการให้นมผสมแก่ทารกโดยได้โทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลจากโรงพยาบาล ได้รับคำแนะนำให้ใช้นมเอนฟาแลคซึ่งเป็นนมสำหรับทารกคลอดก่อนกำหนด ซึ่งนาง ท. ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำและมีการต้มขวดนมและจุกนมทุกครั้งก่อนที่จะเตรียมนมให้ทารก นาง ท. ไม่กล้าอาบนำ้ให้ทารกเนื่องจากทารกตัวเล็กมากจึงกลัวทารกจะหลุดมือ จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาให้เป็นผู้อาบนำ้ให้ทารกแทน นาง ท. ได้ข้อมูลจากทางโรงพยาบาลว่าทารกยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนเนื่องจากน้ำหนักตัวน้อย นาง ท. จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลที่ไม่ฉีดวัคซีนในทารกที่มีน้ำหนักตัวน้อย ทารกยังคงหายใจมีเสียงดังซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้แก่นาง ท. เนื่องจากกลัวว่าทารกจะเป็นอันตราย จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการหายใจของทารกว่าผิดปกติหรือไม่ การนำทารกมาเลี้ยงที่บ้านทำให้นาง ท. ไม่สามารถทำงานบ้านอื่นๆได้เช่นเดิมจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาและสามี เช่น ไปตลาด ทำกับข้าว และช่วยเหลือทารกเป็นบางครั้ง

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน ทารกเริ่มร้องไห้กวนมากขึ้นและยากแก่การปลอบโยนซึ่งทำให้นาง ท. พักผ่อนไม่เพียงพอ จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งจากสามีและมารดาในการช่วยเหลือทารก รวมทั้งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการร้องไห้ของทารกและวิธีการปลอบโยนที่จะทำให้ทารกหยุดร้องไห้ นอกจากนี้ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวทารกที่เหมาะสม

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกได้รับการนัดมาตรวจและฉีดวัคซีนที่โรงพยาบาลอีกครั้ง

หนึ่ง แต่เนื่องจากบ้านอยู่ไกลโรงพยาบาลการพาทารกมาตรวจค่อนข้างจะเป็นภาระที่นาง ท. รู้สึกยุ่งยากและเหน็ดเหนื่อย ประกอบกับนาง ท. รู้สึกว่าการพาทารกมาตรวจแพทย์ไม่ได้ตรวจอะไรเป็นพิเศษ และต้องให้สามีหยุดงานเพื่อไปเป็นเพื่อน นาง ท. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์หรือความจำเป็นของการพาทารกมาตรวจตามแพทย์นัด ทารกมีปัญหาทางด้านสุขภาพได้แก่ เป็นไข้หวัดบ่อยครั้ง นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่จะป้องกันไม่ให้ทารกเป็นหวัดอีก นอกจากนี้นาง ท. ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการคลอตกทารกก่อนกำหนดเนื่องจากไม่ต้องการที่จะมีทารกคลอดก่อนกำหนดอีก เพราะนาง ท. รู้สึกว่าการเลี้ยงทารกคลอดก่อนกำหนดยุ่งยากและเหน็ดเหนื่อยมาก

เมื่อทารกอายุได้ 5 เดือน ทารกคอยังไม่แข็งแรงและไม่สามารถคว้าได้ นาง ท. กลัวว่าทารกจะมีพัฒนาการช้า จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารก ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกมีพัฒนาการที่ปกติ

กรณีศึกษา 4

นาง น. อายุ 25 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพลูกจ้างชั่วคราว สามีอายุ 28 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพลูกจ้างชั่วคราว รายได้ครอบครัวประมาณ 3000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ดูแลดี ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ที่ตีไว้ห่างๆ ขนาดของบ้านกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 3 เมตร มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว เป็นมารดาครรภ์ที่ 3 บุตร 2 คนแรกคลอดครบกำหนด ทารกคลอดก่อนกำหนดเมื่ออายุครรภ์ 35.1 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1670 กรัม ได้รับการรักษาในตู้อบ อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลานาน 21 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1800 กรัม

สัปดาห์แรกที่น่าทารกมาเลี้ยงที่บ้าน นาง น. ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเลือกชนิดของนมผสมที่จะใช้เลี้ยงทารก ปริมาณนมที่จะให้ทารกในแต่ละมื้อ และระยะห่างของการให้นมแต่ละมื้อ จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการให้นมผสมโดยได้สอบถามข้อมูลเหล่านี้จากทางโรงพยาบาล แต่ก็พบปัญหาการสำรองนมของทารกอีก นาง น. จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกสำรองนมและวิธีปฏิบัติที่จะช่วยเหลือไม่ให้ทารกสำรองนม นาง น. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกเนื่องจากทารกตัวเล็กและบุตรชาย 2 คนแรกนาง น. ก็ไม่ได้อาบน้ำให้ทารกเองจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในการอาบน้ำให้ทารก นอกจากนี้ยังต้องการการช่วยเหลือจากมารดาและสามีในภาระเกี่ยวกับงานบ้านและการดูแลบุตรคนโตในขณะที่นาง น. ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทารกไม่ค่อยร้องและจะนอนหลับตลอด ทำให้นาง น. วิดกกังวลกลัวว่าทารกจะเป็นอันตราย จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการ

ร้องไห้ของทารกว่าปกติหรือไม่และทารกแข็งแรงแล้วหรือยัง

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน นาง น. ประสบปัญหาการร้องไห้กวนของทารกและไม่ทราบว่า จะปลอบโยนให้ทารกหยุดร้องไห้ได้อย่างไร จึงต้องการข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้ และวิธีการปลอบโยนที่จะทำให้ทารกหยุดร้อง นาง น. ได้พาทารกไปตรวจและรับการฉีดวัคซีนตาม นัด ทารกได้รับการชั่งน้ำหนัก ทำให้นาง น. ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนักของทารกว่าเพิ่มขึ้นเหมาะสมหรือไม่ นาง น. ได้เริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกและพบว่าทารกมีปัญหาท้องอืดและท้องผูก จึงไม่กล้าที่จะให้อาหารเสริมแก่ทารกอีกและต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับช่วงอายุที่เหมาะสมที่จะสามารถเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง น. ได้ลองเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกอีกเนื่องจากทารกร้องไห้กวนมากจนนาง น. และสามีได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ ซึ่งการเริ่มอาหารเสริมในครั้งนี้ทารกไม่มีปัญหาท้องอืดหรือท้องผูก

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกยังไม่สามารถชันคอได้ นาง น. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับ พัฒนาการของทารกว่าปกติหรือไม่ ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกมี พัฒนาการที่ปกติ

กรณีศึกษา 5

นาง บ. อายุ 41 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพรับจ้าง สามีอายุ 41 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวประมาณ 2000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ใน เขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 40 กิโลเมตร สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ ชั้นเดียว หลังคามุงสังกะสี ไม่มีใต้ถุน ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ไผ่ บ้านกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 3 เมตร มีไฟฟ้า ใช้น้ำบ่อ อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 0.5 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว มารดาเป็นครรภ์ที่ 5 คลอดก่อนกำหนดขณะอายุครรภ์ประมาณ 28 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1400 กรัม ได้รับการรักษาโดยใช้เครื่องช่วยหายใจและอยู่ในตู้อบ อยู่ในโรงพยาบาล เป็นระยะเวลา 17 วัน น้ำหนักขณะจำหน่าย 2460 กรัม

สัปดาห์แรกที่นำทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง บ. ประสบปัญหาน้ำนมมารดาแห้งจึงต้องการ ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีน้ำนมสำหรับเลี้ยงทารกโดยได้พยายาสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ อนามัยซึ่งได้รับคำแนะนำว่า จะต้องทำการปั๊มนมตั้งแต่แรกคลอดและทำสม่ำเสมอจึงจะได้ผล ดังนั้น นาง บ. จึงจำเป็นต้องเลี้ยงทารกด้วยนมผสมทั้งๆที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ แต่เนื่องจากไม่เคยมีประ

สภากาญในการเลี้ยงทารกด้วยนมผสมมาก่อน จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของนมผสม การเตรียมนมผสมและปริมาณนมที่ควรให้ทารกในแต่ละมื้อ เมื่อนาง บ. ให้ทารกดูดนมครั้งแรกก็พบปัญหาทารกสำรอกนมจำนวนมาก จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการสำรอกนมของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อนามัย ได้รับคำแนะนำและการสอนให้จับทารกเรอ แต่อย่างไรก็ตามนาง บ. ยังรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องเลี้ยงทารกด้วยนมผสม เนื่องจากเป็นห่วงว่าทารกจะไม่แข็งแรง และต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของนมผสม นอกจากนี้นาง บ. ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการที่ทารกคลอດก่อนกำหนด เนื่องจากกลัวว่าทารกจะยังไม่แข็งแรงโดยเฉพาะเมื่อทารกหายใจมีเสียงดัง จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการหายใจของทารก รวมทั้งต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการนอนหลับของทารกที่ดูเหมือนจะนอนหลับตลอดเวลาว่าปกติหรือไม่ นาง บ. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกเนื่องจากทารกตัวเล็กจึงกลัวว่าทารกจะไม่สบาย จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการอาบน้ำทารกจากเจ้าหน้าที่อนามัยเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกนาง บ. มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกเป็นอย่างมากเนื่องจากนาง บ. อายุมากและเคยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่อนามัยให้คุมกำเนิดโดยการทำหมันแต่นาง บ. ไม่ยอมทำ จึงได้รับคำบอกเล่าจากเจ้าหน้าที่อนามัยว่า หากมีบุตรเมื่ออายุมากจะเสี่ยงต่อการที่ทารกจะปัญญาอ่อน ทำให้นาง บ. วิตกกังวลและกลัวว่าทารกจะปัญญาอ่อน และต้องการข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกบ่อยครั้งว่าทารกจะมีพัฒนาการที่ปกติหรือไม่ นอกจากนี้นาง บ. ยังพบปัญหาการอิจฉาน้องของบุตรชายคนที่ 4 ซึ่งมีอายุประมาณ 2 ขวบจึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาน้องอิจฉาของบุตรคนที่

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง บ. ตั้งใจที่จะเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก เนื่องจากบุตรคนก่อนนาง บ. เคยเริ่มอาหารเสริมตั้งแต่อายุไม่ถึงเดือน แต่เนื่องจากทารกยังตัวเล็กทำให้นาง บ. ไม่กล้าตัดสินใจที่จะเริ่มอาหารเสริมด้วยตนเองจึงต้องการข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อนามัยเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมที่จะเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก ซึ่งได้รับคำแนะนำว่าควรรอให้ทารกอายุครบ 4 เดือนก่อน ซึ่งนาง บ. ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ นาง บ. มักจะวิตกกังวลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวทารกและสุขภาพของทารกเสมอๆโดยมักจะสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหนักของทารกและสุขภาพของทารกจากเจ้าหน้าที่อนามัยบ่อยครั้ง นาง บ. ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่อนามัยเป็นอย่างมากในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในการดูแลทารก นอกจากนี้จากการที่นาง บ. มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้นาง บ. ต้องออกไปทำงานนอกบ้านโดยต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากบุตรชายคนโตและคนรองในเรื่องของงานบ้านได้แก่ การเตรียมอาหาร ซักผ้า และการดูแลทารกในตอนกลางวัน ซึ่งการที่นาง บ. ออกไปทำงานนอกบ้านและเมื่อกลับมาบ้านก็ต้องมารับภาระงานบ้านต่อ ทำให้นาง บ. ไม่มี

เวลาที่จะพูดคุยกับทารก รวมทั้งจากการที่มีปัญหาทางด้านการเจริญเติบโตที่บ้านของนาง บ. ไม่มีของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเลย ซึ่งเมื่อทารกยังไม่ออกเสียงอ้อแอ้ ทำให้นาง บ. รู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมากและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารก

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกเริ่มร้องไห้กวน นาง บ. ไม่ทราบว่าจะปลอบโยนให้ทารกหยุดร้องให้ได้อย่างไร ทำให้นาง บ. พักผ่อนไม่เพียงพอและรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างมาก จึงต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนทั้งทางด้านอารมณ์และแรงงานจากสามีโดยสามีของนาง บ. ได้เข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการร้องไห้ของทารกโดยไปขอสายสัญญาณจากพระมาผูกข้อมือให้ทารกและช่วยดูแลทารกในตอนกลางคืน รวมทั้งช่วยเหลือภาระงานบ้านต่างๆ แต่การร้องไห้ของทารกก็ไม่ลดลง นาง บ. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการร้องไห้ของทารกและวิธีการปลอบโยนทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัย

เมื่อทารกอายุได้ 5 เดือนทารกเริ่มส่งเสียงอ้อแอ้ทำให้นาง บ. รู้สึกสบายใจขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการที่ทารกยังไม่สามารถชันคอได้ ทำให้นาง บ. ยังคงมีความวิตกกังวลและได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยถึงสาเหตุที่ทารกกลอดก่อนกำหนดมีพัฒนาการช้ากว่าทารกโดยทั่วไปและมักถามบ่อยครั้งเกี่ยวกับสติปัญญาของทารกว่าจะปกติเหมือนเด็กอื่นๆหรือไม่ ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการของทารกโดยใช้ DDST ในขณะที่ทารกอายุ 5 เดือน พบว่า ทารกมีพัฒนาการค่อนข้างช้า 2 ข้อทดสอบในหมวดของกล้ามเนื้อมัดใหญ่

กรณีศึกษา 6

นาง พ. อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อาชีพค้าขาย รายได้ครอบครัวประมาณ 10000 บาทต่อเดือน สามีแยกทางกัน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสนปายาง ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 40 กิโลเมตร มีรถประจำทางวิ่งเข้าออกเป็นเวลา 3 เที่ยว รถเที่ยวสุดท้ายหมดเวลา 14.00 น. ทางเข้าหมู่บ้านจะมีลักษณะเป็นป่าเขา ลักษณะบ้านเป็นบ้านสองชั้นครึ่งตึกครึ่งไม้ มีจำนวน 2 หลังอยู่ในบริเวณบ้านเดียวกัน มีรั้วคอนกรีตล้อมรอบ โดยบ้าน 2 หลังอยู่ห่างกันประมาณ 2 เมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวชาย บ้านหลังหนึ่งจะมีบิดาและมารดาของนาง พ. อาศัยอยู่ ซึ่งชั้นล่างจะเปิดเป็นร้านขายของชำ อีกหลังหนึ่งนาง พ. อาศัยอยู่คนเดียว มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นมารดาครรภ์ที่ 2 บุตรคนแรกคลอดครบกำหนด อายุ 3 ปี ครรภ์ที่ 2 คลอดก่อนกำหนดขณะที่ยาครรภ์ได้ 35.7 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1600 กรัม อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 10 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1800 กรัม

ในช่วงสัปดาห์แรกที่นำทารกมาเลี้ยงที่บ้าน นาง พ. พบกับปัญหาในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เนื่องจากทารกไม่ยอมดูดนมมารดา จึงตัดสินใจให้นมผสมแก่ทารกแต่ก็พบปัญหาในการเลือกชนิดของนมผสม ปริมาณนมที่จะให้ทารกในแต่ละมื้อ จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการให้นมผสมแก่ทารกโดยได้โทรศัพท์ไปถามข้อมูลจากโรงพยาบาล จนกระทั่งมีญาติซึ่งเป็นพยาบาลมาเยี่ยม นาง พ. จึงได้ปรึกษาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการป้อนนมมารดา และได้รับการสอนและการฝึกปฏิบัติจากญาติ นาง พ. ได้พยายามปฏิบัติตามคำแนะนำ ในระยะแรกๆก็จะให้ทารกอมหัวนมและดูดได้ยังใช้เวลานานพอสมควร และท่าทางของนาง พ. ยังดูจะงอแง และมีสีหน้าวิตกกังวลตลอดเวลา รวมทั้งท่าทางการอุ้มทารกก็ดูไม่สุขสบาย นาง พ. จึงต้องใช้วิธีให้นมมารดาสลับกับนมผสม เนื่องจากประสบปัญหาการดูดนมของทารกที่ดูดช้าและมักจะหลับขณะดูดนม ทารกมักนอนหลับเกือบตลอดทั้งวัน ไม่ค่อยร้อง เวลาร้องให้ก็แทบไม่ได้ยินเสียง ประกอบกับคนข้างบ้านทักว่าทารกยังคงไม่ค่อยแข็งแรงดี ทำให้นาง พ. วิตกกังวลเกี่ยวกับอาการของทารกเป็นอย่างมาก จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการนอนหลับและการร้องไห้ของทารกว่าปกติหรือไม่ โดยได้สอบถามข้อมูลจากญาติที่เป็นพยาบาล นอกจากนี้นาง พ. ยังมีความเป็นห่วงในเรื่องสุขภาพของทารกเป็นอย่างมากเนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากโรงพยาบาล กลัวว่าถ้าทารกเป็นอะไรจะให้ความช่วยเหลือทารกไม่ทัน จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการวัดอุณหภูมิร่างกายของทารก รวมทั้งค่าอุณหภูมิที่ปกติของร่างกาย การที่นาง พ. ประสบปัญหาในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาและไม่เข้าใจเกี่ยวกับการกิน การนอนและการร้องไห้ของทารกทำให้นาง พ. ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านอารมณ์เป็นอย่างมากจากบุคลากรทางการแพทย์ โดยได้เสนอขอคิดเห็นแก่ผู้วิจัยว่าอยากจะให้มีบุคลากรทางการแพทย์มาเยี่ยมบ้านเป็นระยะๆจะได้ปรึกษาเมื่อพบปัญหาในการดูแลทารกและจะได้มั่นใจในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ

เมื่อทารกอายุได้ประมาณ 1 เดือน นาง พ. พบปัญหาการสำรอกนมของทารก โดยทารกมีเขียวรอบปาก จมูกและหายใจหอบเหนื่อย แต่ไม่ทราบวิธีปฏิบัติเมื่อทารกสำรอกนม จึงได้ไปขอความช่วยเหลือจากมารดา หลังจากนั้นนาง พ. กลัวว่าทารกจะสำรอกนมอีก จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ทารกสำรอกนมโดยได้โทรศัพท์ไปปรึกษาญาติซึ่งเป็นพยาบาล นอกจากนี้ยังพบว่า ทารกมีปัญหาถ่ายเหลว นาง พ. ได้ถามข้อมูลจากผู้วิจัยถึงสาเหตุการถ่ายเหลวและการปฏิบัติเพื่อไม่ให้ทารกถ่ายเหลวอีก นาง พ. มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนของทารกเนื่องจากทารกวันนี้จะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลนำหนักตัวน้อย จึงไม่ได้รับการฉีดวัคซีน นาง พ. ไม่เข้าใจถึงเหตุผลและกลัวว่าทารกจะเป็นอันตรายหากไม่ได้เริ่มฉีดวัคซีน เพราะบุตรชายคนโตจะได้รับการฉีดวัคซีนตั้งแต่ก่อนออกจากโรงพยาบาล จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการให้วัคซีนในทารกตลอดก่อนกำหนด ระยะนี้ทา

รกเริ่มร้องไห้กวนมากขึ้นและนาง พ. พบปัญหาบุตรคนโตอิจฉาน้องโดยจะเกาะติดมารดาจนทำให้นาง พ. ดูแลทารกไม่สะดวก ซึ่งสร้างความเหน็ดเหนื่อยให้แก่นาง พ. เป็นอย่างมากและมีปัญหาทางด้านสุขภาพตามมา ได้แก่ ปวดศีรษะ มีแผลในกระเพาะอาหาร จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติและวิธีการช่วยเหลือให้บุตรคนโตยอมรับน้อง รวมทั้งต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านแรงงาน โดยปรึกษากับมารดาเพื่อที่จะหาคนมาช่วยเหลือในการทำงานบ้านต่างๆ รวมทั้งช่วยดูทารกบ้าง ทั้งนี้เพราะนาง พ. แยกทางกับสามีจึงต้องรับภาระต่างๆเพียงลำพัง นอกจากนี้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารหลังคลอดนาง พ. ไม่กล้ารับประทานอาหารนม หมูและไข่ เพราะมีความเชื่อในเรื่องของอาหารแสลง ทั้งๆที่ทราบว่าการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์จะส่งผลดีต่อน้ำนมที่ใช้เลี้ยงทารก

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน นาง พ. ตัดสินใจเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากทารกสามารถดูดนมได้ดีขึ้นแต่ประสบปัญหาทารกถ่ายเหลวบ่อยครั้ง ได้พาทารกไปตรวจที่อนามัย และได้มารับประทาน นาง พ. พบปัญหาเกี่ยวกับยาที่ได้รับจากสถานีนามัยเนื่องจากผลข้างเคียงว่าห้ามใช้ในทารกที่อายุต่ำกว่า 3 เดือน จึงไม่กล้าให้ทารกรับประทานและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับยาที่ทารกได้รับโดยตั้งใจว่าจะโทรศัพท์มาถามที่โรงพยาบาล แต่ทารกหายจากอาการถ่ายเหลวเสียก่อน นาง พ. ได้พาทารกไปฉีดวัคซีนที่สถานีนามัยตามนัด แต่พบปัญหาเจ้าหน้าที่อนามัยไม่ยอมฉีดวัคซีนให้เนื่องจากทารกตัวเล็กและได้แนะนำให้ไปตรวจที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และให้แพทย์ที่นั่นอนุญาตเสียก่อน ในการพาทารกไปตรวจที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนาง พ. ประสบปัญหาไม่มีใครไปเป็นเพื่อนเพราะมารดาของนาง พ. ต้องขายของ ส่วนบิดาต้องออกไปคุมลูกจ้างทำนา นาง พ. จึงได้หารอดและจ้างคนขับรถไปเป็นเพื่อนโดยให้ช่วยอุ้มทารกและถือของให้นาง พ. บ่นน้อยใจเมื่อเห็นคนอื่นๆมีสามีและมารดามาเป็นเพื่อน

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง พ. ได้เริ่มอาหารเสริมแก่ทารกเนื่องจากทารกร้องไห้กวนมากขึ้น โดยครั้งแรกให้กล้วยบดที่ละครึ่งผลวันละ 1 มื้อ ทารกรับประทานกล้วยบดได้ประมาณครึ่งเดือนนาง พ. ก็เริ่มให้ซีรีแลคแทนเนื่องจากเตรียมได้สะดวกกว่า จนกระทั่งทารกอายุได้ 4 เดือนก็เริ่มมีปัญหาท้องผูกนาง พ. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกท้องผูกและการปฏิบัติเพื่อไม่ให้ทารกมีปัญหาท้องผูก นอกจากนี้นาง พ. ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกเป็นอย่างมาก เนื่องจากทารกยังไม่สามารถคว้าได้ คอยังไม่แข็งแรงประกอบกับพี่สาวทักว่ารูปร่างหน้าและคอของทารกเหมือนเด็กผิดปกติทำให้นาง พ. มีความเครียดมากขึ้น จึงได้นำทารกไปให้แพทย์ตรวจและต้องการข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างและพัฒนาการของทารก รวมทั้งวิธีการส่งเสริมพัฒนาการแก่ทารก ทารกรายนี้จึงได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมและมีพัฒนาการที่ปกติ

กรณีศึกษา 7

นาง ม. อายุ 27 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามีอายุ 31 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 20 กิโลเมตร สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ดูแลสูง ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ หลังคามุงสังกะสี มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีบิดามารดาและน้องชายที่พิการทางสมองไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อาศัยอยู่ด้วยกัน เป็นมารดาครรภ์ที่ 2 คนแรกเป็นเพศชาย คลอดครบกำหนด อายุ 1 ปี 6 เดือน ครรภ์ที่ 2 คลอดก่อนกำหนดอายุครรภ์ 34.9 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1800 กรัม ได้รับการรักษาในตู้อบและอยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 19 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2080 กรัม

สัปดาห์แรกที่นำทารกไปเลี้ยงที่บ้านนาง ม. รู้สึกวิตกกังวลมากกลัวว่าจะเลี้ยงทารกไม่ได้ เนื่องจากทารกตัวเล็กและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พยาบาลว่าทารกยังมีปัญหาเสมหะอยู่ ให้มารดาเคาะปอดและดูดเสมหะให้ทารก ซึ่งมารดาไม่เคยได้รับการฝึกปฏิบัติมาก่อน ทำให้ไม่กล้าดูดเสมหะให้ทารก ทารกมีปัญหาสำรอกนมบ่อยครั้ง ทำให้มารดาต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้ทารกสำรอกนมและวิธีปฏิบัติเมื่อทารกสำรอกนม ทารกไม่ค่อยร้องให้ทำให้นาง ม. วิตกกังวลกลัวว่าทารกจะยังไม่แข็งแรง จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการร้องไห้ของทารกว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติหรือไม่ นอกจากนี้นาง ม. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาของตน

เมื่อทารกอายุได้ 1 เดือน ทารกดูคนมได้ดีขึ้นแต่นาง ม. ไม่กล้าที่จะเพิ่มปริมาณนมให้แก่ทารกเนื่องจากทารกยังมีปัญหาสำรอกนมบ่อยครั้ง แต่ก็พบปัญหาทารกร้องไห้ไม่ยอมนอนจึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณนมให้ทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากทางโรงพยาบาลได้รับคำแนะนำว่าให้เพิ่มปริมาณนมแก่ทารกได้แต่ควรจะดูดเสมหะให้แกทารกเสียก่อน แต่อย่างไรก็ตามนาง ม. ก็ยังไม่กล้าที่จะดูดเสมหะให้ทารกเนื่องจากกลัวทารกเจ็บ นอกจากนี้นาง ม. ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเริ่มอาหารเสริมให้แกทารกว่าควรจะเริ่มให้เมื่อทารกอายุประมาณเท่าไร ทารกมีปัญหาด้านสุขภาพได้แก่ท้องผูก นาง ม. ได้ปรึกษามารดาเกี่ยวกับอาการท้องผูกของทารกได้รับคำแนะนำให้อาบน้ำหึ่งสัปดาห์บริเวณท้องและเอาสมุนไพรมาเหลาเพื่อสวนอุจจาระให้ทารก นาง ม. ปฏิบัติตามคำแนะนำโดยสวนอุจจาระให้ทารกทุกวันประมาณ 1 สัปดาห์รู้สึกไม่สบายใจ จึงได้โทรศัพท์สอบถามข้อมูลจากโรงพยาบาลเกี่ยวกับอาการท้องผูกของทารกได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนชนิดของนมผสมมาเป็นนมสำหรับทารกคลอดก่อนกำหนดซึ่งนาง ม. ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำพบว่า อาการท้องผูกของทารกหายไป สำหรับปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆที่พบ ได้แก่ ก้นแดง สะดือโป่ง นำมาสู่ความต้องการข้อมูลถึงสาเหตุและวิธีปฏิบัติ

เมื่อทารกมีอาการเหล่านี้ ทารกเริ่มร้องไห้กวนบ่อยครั้ง ทำให้นาง ม. ต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในเรื่องของภาระงานบ้าน เช่น ทำกับข้าว ซักผ้า และช่วยเหลือในการดูแลทารก รวมทั้งต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากสามีให้ช่วยดูแลทารกในตอนกลางคืน โดยช่วยอุ้มทารกในขณะที่นาง ม. กำลังเตรียมนม เป็นต้น นอกจากนี้นาง ม. ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวินิจฉัยของบุตรคนพี่และวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหานี้จากนางของบุตรคนพี่เนื่องจากบุตรคนพี่จะไม่ยอมให้นาง ม. อุ้มน้องไมเช่นนั้นบุตรคนพี่จะร้องไห้ไม่หยุด ซึ่งสร้างความเหน็ดเหนื่อยและความวิตกกังวลให้นาง ม. เป็นอย่างมาก

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน นาง ม. ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารก โดยต้องการทราบถึงน้ำหนักและส่วนสูงของทารกที่เพิ่มขึ้นว่าเหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้ยังต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของวัคซีนที่ทารกจะได้รับและการสังเกตการขึ้นของตุ่มหนองจากการฉีดวัคซีนป้องกันวันโรคครั้งก่อน ซึ่งนาง ม. ไม่พบว่ามีตุ่มหนองเกิดขึ้นจึงต้องการทราบข้อมูลว่าทารกจำเป็นต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันวันโรคซ้ำหรือไม่

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง ม. ได้เริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกโดยต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในการเป็นผู้เตรียมอาหารและป้อนอาหารแก่ทารก เนื่องจากนาง ม. ไม่กล้าที่จะป้อนอาหารให้แก่ทารกเอง ทารกร้องไห้กวนบ่อยครั้งขึ้นโดยเฉพาะในตอนกลางคืนทำให้ทั้งนาง ม. และสามีพักผ่อนไม่เพียงพอ นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และวิธีการปลอบโยนให้ทารกหยุดร้อง นอกจากนี้ยังพบว่า ทารกมีปัญหาด้านสุขภาพได้แก่ เป็นไข้หวัด ลื่นเป็นฝ้า นาง ม. ได้รับคำแนะนำจากมารดาให้พาทารกไปตรวจที่คลินิก ได้ยารับประทาน แต่พบปัญหาการป้อนยาแก่ทารกทำให้ทารกสับสน นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการป้อนยาให้ทารก ทารกมีปัญหาด้านสุขภาพบ่อยครั้งซึ่งสร้างความกลัวและความวิตกกังวลให้นาง ม. เป็นอย่างมาก และต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านอารมณ์ทั้งจากสามีและจากมารดาของตนเอง

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกได้รับการนัดให้ไปตรวจที่โรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง แต่นาง ม. มีความยากลำบากในการพาทารกไปตรวจแต่ละครั้ง เพราะบ้านอยู่ไกลโรงพยาบาลและการไปตรวจแต่ละครั้งต้องให้สามีหยุดงานไปเป็นเพื่อน ประกอบกับในการพาทารกไปตรวจครั้งก่อนนาง ม. รู้สึกว่าแพทย์ไม่ได้ตรวจอะไรเลย จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และความจำเป็นของการนัดตรวจของแพทย์ ซึ่งเมื่อนาง ม. มีความเข้าใจจึงนำทารกไปตรวจตามแพทย์นัด เกี่ยวกับพัฒนาการของทารกพบว่าทารกยังไม่คว้าซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้นาง ม. เป็นอย่างมากเนื่องจากจะเปรียบเทียบกับบุตรชายคนโตซึ่งจะเริ่มคว้าแล้ว จึงกลัวว่าทารกจะมีพัฒนาการช้า นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับ

พัฒนาการของทารก ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกวัยนี้มีพัฒนาการปกติ

กรณีศึกษา 8

นาง ข. อายุ 33 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามีอายุ 35 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอาชีพค้าขาย รายได้ครอบครัวประมาณ 15000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอป่าเหว จังหวัดลำพูน บ้านตั้งอยู่ห่างจากถนนใหญ่สายเชียงใหม่ลำพูนเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ถนนเข้าหมู่บ้านไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน สภาพบ้านเป็นตึกชั้นเดียว มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 3 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีบิดาของสามีนาง ข. อาศัยอยู่ด้วยกัน เป็นมารดาครรภ์ที่ 2 บุตรคนแรกคลอดครบกำหนดอายุ 12 ปี ครรภ์ที่ 2 คลอดก่อนกำหนดขณะอายุครรภ์ 32.5 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1880 กรัม ได้รับการรักษาโดยใช้เครื่องช่วยหายใจและอยู่ในตู้อบอยู่ในโรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 41 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2300 กรัม

สัปดาห์แรกที่นำทารกมาเลี้ยงที่บ้าน นาง ข. ประสบปัญหาน้ำนมมารดาแห้งจึงต้องเลี้ยงทารกด้วยนมผสม จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมผสมโดยได้สอบถามข้อมูลจากร้านขายยาเกี่ยวกับชนิดของนมผสม อัตราส่วนการชงตลอดจนปริมาณนมที่ต้องให้ทารก ซึ่งถึงแม้ว่านาง ข. จะตัดสินใจเลี้ยงทารกด้วยนมผสมแล้วก็ตาม แต่นาง ข. มีความเชื่อมั่นว่านมผสมคุณภาพไม่ดีเท่านมมารดา จึงได้พยายามสอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านและจากผู้วิจัยถึงวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีน้ำนมมารดาสำหรับเลี้ยงทารก นาง ข. มีความตั้งใจที่จะอาบน้ำให้ทารกด้วยตนเอง แต่ประสบปัญหาว่าทารกตัวเล็กอุ้มไม่ถนัด กลัวว่าทารกจะหลุดมือ หน้าที่ในการอาบน้ำทารกจึงตกเป็นภาระของชาย ทารกได้รับยาไปรับประทานต่อที่บ้าน 3 ชนิด คือ ยาวิตามินรวม วิตามินอี ยาป้องกันการชัก นาง ข. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยถึงชนิดของยาแต่ละชนิด และต้องการทราบว่ายาชนิดใดเป็นยาลดไข้ เนื่องจากนาง ข. กลัวว่าทารกจะเป็นไข้ ทารกยังร้องไห้เสียงไม่ดัง เอาแต่นอนหลับและเวลานอนหลับนาง ข. สังเกตเห็นว่ามือขยับตรงร่องอกของทารกและทารกหายใจมีเสียงดัง ประกอบกับเพื่อนบ้านทักว่าทารกคงยังไม่แข็งแรงเนื่องจากไม่ได้ยินเสียงร้องไห้ของทารกเลย จึงสร้างความวิตกกังวลให้แก่นาง ข. เป็นอย่างมาก เนื่องจากกลัวว่าทารกจะเป็นอันตรายและปัญญาอ่อน นาง ข. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยบ่อยครั้งเกี่ยวกับการร้องไห้ การนอนหลับและลักษณะการหายใจของทารกว่าผิดปกติหรือไม่ นอกจากนี้เกี่ยวกับตาของทารกนาง ข. ได้รับข้อมูลจากแพทย์ว่าตาของทารกมีความผิดปกติและได้รับการรักษาโดยการยิงแสงเลเซอร์ไปแล้วครั้งหนึ่งและให้พาทารกมาตรวจตามนัดอีกครั้ง นาง ข. รู้สึกวิตก

กังวลมากได้ไปสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตาของทารกจากเพื่อนบ้านซึ่งคลอดทารกก่อนกำหนดและได้รับการรักษาด้วยเลเซอร์ถึง 3 ครั้ง แต่พบว่าตาของทารกยังไม่ดีขึ้นจึงทำให้นาง ย. วิตกกังวลมากขึ้น เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมนาง ย. จึงได้สอบถามผู้วิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการเกิด การรักษาและผลของการรักษา และเมื่อพาทารกไปตรวจตามนัดนาง ย. ก็ได้สอบถามข้อมูลเหล่านี้จากแพทย์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการตรวจของจักษุแพทย์พบว่าตาของทารกเข้าสู่ภาวะปกติสามารถมองเห็นได้ ไม่ต้องรักษาด้วยแสงเลเซอร์ซ้ำแต่ได้แนะนำให้นาง ย. คอยสังเกตการมองเห็นของทารกเมื่อโตขึ้นว่ามีปัญหาสายตาผิดปกติหรือไม่

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน ทารกเริ่มร้องไห้เสียงดังและร้องกวนมากขึ้นทั้งกลางวันและกลางคืน จนนาง ย. ไม่ได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอและรู้สึกเครียดเกี่ยวกับการดูแลทารก มีอาการปวดศีรษะบ่อยครั้ง จึงได้ไปตรวจที่คลินิกแห่งหนึ่ง พบว่าความดันโลหิตสูง แพทย์ได้แนะนำให้นาง ย. หาเวลาพักผ่อนให้มากๆ แต่นาง ย. ไม่ทราบวิธีที่จะทำให้ทารกหยุดร้องไห้ได้อย่างไร ในตอนกลางคืน หากนาง ย. รู้สึกเหน็ดเหนื่อยมากๆจะขอร้องให้สามีตื่นมาช่วยดูแลทารกบ้าง นอกจากนี้นาง ย. ได้พยายามสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และวิธีปฏิบัติเพื่อให้ทารกหยุดร้องไห้ได้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านและปฏิบัติตามคำแนะนำ เช่น ให้ทารกนอนเปล พาทารกไปแกว่งช้าๆและนำทารกไปยกให้พระ แต่ทารกก็ยังร้องไห้กวน เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมนาง ย. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และต้องการข้อมูลเกี่ยวกับช่วงอายุที่การร้องไห้กวนของทารกจะลดลง การที่ทารกร้องไห้กวนบ่อยครั้ง นาง ย. จึงตัดสินใจเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกแต่ก็พบปัญหาทารกท้องผูก ท้องอืดและมีอาเจียนจนต้องนำมารักษาที่โรงพยาบาล แพทย์ได้แนะนำให้นาง ย. งดอาหารเสริมไว้ก่อน นาง ย. จึงได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมที่ควรเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่นาง ย. ได้งดอาหารเสริมแล้ว ก็ยังคงพบปัญหาทารกท้องผูกอยู่ จึงได้สอบถามข้อมูลจากร้านขายยาเพื่อแก้ปัญหาท้องผูกของทารกได้รับคำแนะนำให้ใช้ยาเหน็บสวนอุจจาระให้ทารก นาง ย. ได้ใช้ยาเหน็บสวนอุจจาระให้ทารกทุกวันวันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็นเป็นเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ นาง ย. รู้สึกไม่สบายใจที่จะต้องปฏิบัติเช่นนี้ทุกวัน จึงตัดสินใจพาทารกไปพบแพทย์ที่คลินิก และสอบถามข้อมูลจากแพทย์ถึงสาเหตุที่ทารกท้องผูก ได้รับคำแนะนำให้ลองเปลี่ยนชนิดของนมมาใช้ เอนฟาแลคแทน ปัญหาท้องผูกของทารกจึงหมดไป นอกจากนี้ยังพบว่าทารกมีก้นแดงเนื่องจากภายหลังการขับถ่ายนาง ย. ไม่ได้ทำความสะอาดให้ทารกแต่จะใช้เพียงผ้าอ้อมผืนเดิมที่เปื้อนอยู่เช็ดและขับให้ทารกเท่านั้น รวมทั้งทารกยังมีสะดือโป่งและมีไส้เลื่อนบริเวณขาหนีบ ซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้แก่นาง ย. เป็นอย่างมากและต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการมีก้นแดง สะดือโป่งและไส้เลื่อนบริเวณขาหนีบของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดและการรักษา

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน 15 วัน นาง ย. ได้พาทารกไปตรวจตามแพทย์นัดพร้อมทั้งได้รับการฉีดวัคซีน และทารกได้รับการนัดมาตรวจอีกครั้งหนึ่งในอีก 2 เดือนข้างหน้า นาง ย. จึงได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับชนิดของวัคซีนที่ทารกได้รับ ระยะห่างของการฉีดวัคซีนแต่ละครั้ง และความจำเป็นที่จะต้องพาทารกมาตรวจตามนัด เนื่องจากบ้านของ นาง ย. อยู่ใกล้โรงพยาบาล นาง ย. ประสบความยุ่งยากในการพาทารกมาตรวจตามนัดรวมทั้งต้องให้สามีหยุดงานมาเป็นเพื่อนด้วย

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือนทารกยังไม่คุ้ยออกเสียงในลำคอ ไม่สามารถชันคอได้ นาง ย. รู้สึกวิตกกังวลกลัวว่าทารกจะผิดปกติ นาง ย. จะสอบถามข้อมูลจากแพทย์ทุกครั้งที่พาทารกมาตรวจตามนัดและจากผู้วิจัยบ่อยครั้งเกี่ยวกับพัฒนาการของทารก จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นาง ย. ไม่มีของเล่นซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของทารก และนาง ย. ไม่ค่อยมีการพูดคุยกับทารกเนื่องจากคิดว่าทารกยังเล็กไม่รู้เรื่อง นอกจากนี้นาง ย. จะไม่อุ้มทารกเนื่องจากกลัวว่าทารกจะดิ้นมือแล้วไม่สามารถทำงานได้ การป้อนนมทารกก็จะใช้วิธีหนุนขวดนมให้ทารกทุกครั้ง จากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST ในขณะที่ทารกอายุได้ 5 เดือนพบว่า ทารกรายนี้มีพัฒนาการค่อนข้างช้า 2 ข้อทดสอบในหมวดภาษา และมีพัฒนาการค่อนข้างช้า 1 ข้อทดสอบในหมวดการใช้กล้ามเนื้อใหญ่

เมื่อทารกอายุได้ 5 เดือน ก็พบปัญหาไข้เลือดออกบริเวณขาหนีบไม่ยอมไหลกลับเข้าที่ และบริเวณสีผิวของลูกอัมพาตครึ่งล่าง นาง ย. ได้พาทารกไปตรวจที่โรงพยาบาล และได้รับการนัดผ่าตัดอีก 1 สัปดาห์ต่อมา ซึ่งสร้างความกลัว ความวิตกกังวลให้แก่ นาง ย. เป็นอย่างมาก นาง ย. ได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับแผลผ่าตัด และอันตรายจากการผ่าตัด

กรณีศึกษาที่ 9

นาง ร. อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แยกทางกับสามี รายได้ประมาณ 5000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ทุนเดี่ยวๆ ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ที่ตีไว้ห่างๆ บ้านกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 3 เมตร มีไฟฟ้า ใช้น้ำบาดาล ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมีมารดานาง ร. อาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนบิดาเสียชีวิตเป็นมารดาครั้งแรก คลอดก่อนกำหนดในขณะที่อายุครรภ์ 34 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1800 กรัม ได้รับการรักษาด้วยเครื่องช่วยหายใจและอยู่ในตู้อบ อยู่โรงพยาบาลเป็นเวลานาน 20 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1800 กรัม

สัปดาห์แรกหลังจากที่นาง ร. นำทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง ร. รู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมากเนื่องจากกลัวว่าตนเองจะไม่สามารถเลี้ยงดูทารกได้ นาง ร. ประสบปัญหาในการเลือกชนิดของนม

ผสมที่จะใช้เลี้ยงทารก การเตรียมนมผสม ตลอดจนการทำความสะอาดขวดนม จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการให้นมผสมแก่ทารก โดยได้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานและนำมาปฏิบัติตาม แต่ก็พบปัญหาเกี่ยวกับการดูนมของทารกที่ดูนมช้าและมักหลับในขณะที่ดูนม รวมทั้งไม่ทราบว่าทารกได้รับนมเพียงพอหรือไม่ จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดูนมของทารกและการแก้ปัญหาการดูนมช้าของทารกจากทางโรงพยาบาล ได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนจุกนมเป็นชนิดอ่อนที่สุดและให้กระตุ้นทารกเป็นระยะๆ ซึ่งพบว่าช่วยทำให้ทารกดูนมได้ดีขึ้น แต่ก็พบปัญหาทารกมีสำรอกนมบ่อยครั้งอีก นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกสำรอกนม ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า วิธีการป้อนนมของนาง ร. จะใช้วิธีหุ่มนขวดนมให้ทารกดูดและไม่มีการจับทารกเธอ นาง ร. พบปัญหาทารกร้องไห้กวนบ่อยครั้งโดยเฉพาะในตอนกลางคืนแต่นาง ร. ไม่ทราบจะทำให้ทารกหยุดร้องให้ได้อย่างไรทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ หงุดหงิด จนบางครั้งมีการตีทารก นาง ร. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และวิธีปฏิบัติที่จะปลอบโยนให้ทารกหยุดร้องไห้ นอกจากนี้จากการที่นาง ร. ได้อุ้มพาทารกไปเที่ยวบ้านเพื่อนที่ปากซอยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 1 กิโลเมตรโดยได้ไปเที่ยว 2 วันติดกันพบว่าวันที่ 3 ทารกมีไข้ นาง ร. ไม่ทราบจะทำอย่างไร จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับอาการไข้ของทารก โดยได้ปรึกษาเพื่อนบ้าน ได้ยาลดไข้จากเพื่อนบ้านมาให้ทารกรับประทาน ซึ่งนาง ร. พบปัญหาในการป้อนนมแก่ทารกเนื่องจากทารกไม่ยอมรับประทาน จึงใช้วิธีผสมยาในนมซึ่งเมื่อทารกดูดนมหมดก็จะเก็บนมไว้ให้ทารกดูดในมือต่อไป การที่ทารกมีไข้ทำให้นาง ร. ไม่กล้าที่จะพาทารกออกนอกบ้านอีก และต้องการข้อมูลเกี่ยวกับช่วงอายุที่เหมาะสมที่จะพาทารกออกนอกบ้านได้ ส่วนในเรื่องการอาบน้ำให้ทารก นาง ร. ไม่กล้าอาบน้ำให้เองจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในการอาบน้ำให้ทารก รวมทั้งในการะงานบ้านต่างๆ เช่น การเตรียมอาหาร ซักผ้าและการช่วยเหลือในการดูแลทารกในขณะที่นาง ร. ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน นาง ร. ได้พาทารกไปตรวจและฉีดวัคซีนตามนัด ทารกได้รับการชั่งน้ำหนัก นาง ร. จึงต้องการทราบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักทารกว่าเหมาะสมหรือไม่ ทารกได้รับการนัดมาตรวจครั้งต่อไปแต่นาง ร. มีปัญหาในการพาทารกมาตรวจตามนัด เนื่องจากต้องทำงานในตอนกลางคืนและพักผ่อนในตอนกลางวัน การพาทารกมาตรวจจะทำให้นาง ร. ไม่ได้พักผ่อน จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์หรือความจำเป็นของการนัดตรวจของแพทย์ ทารกเริ่มร้องไห้กวนมากขึ้นซึ่งนาง ร. ไม่สามารถปลอบโยนให้ทารกเงียบสงบได้ จึงได้พยายามสอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านเกี่ยวกับสาเหตุและวิธีปลอบโยนให้ทารกหยุดร้องไห้และนำไปปฏิบัติแต่ก็ไม่ได้ผลจึงหันไปพึ่งทางไสยศาสตร์ เกี่ยวกับสุขภาพของทารกพบว่าทารกมีปัญหาถ่ายเหลวบ่อยครั้งซึ่งต้องได้รับการ

ตรวจจากแพทย์ นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกถ่ายเหลว ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่าในการให้นมทารกหากทารกดูนมไม่หมด นาง ร. จะเก็บนมขวดนั้นไว้ให้ทารกในมือต่อไปโดยไม่สนใจว่านมขวดนั้นได้เตรียมมานานเท่าไร การทำความสะอาดขวดนมก็จะใช้วิธีการลวกแทนการต้มและอุณหภูมิให้ทารกดูดก็มีเชื้อราขึ้น

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน นาง ร. ได้เริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกเนื่องจากทารกร้องไห้กวนและเพื่อนบ้านได้แนะนำว่าควรจะเริ่มอาหารเสริมได้แล้ว แต่เมื่อนาง ร. เริ่มอาหารเสริมให้ทารกได้เพียง 3 วันพบว่าทารกมีปัญหาท้องอืดและถ่ายเหลว นาง ร. จึงตัดสินใจที่จะงดอาหารเสริมไว้ก่อนแต่อาการถ่ายเหลวของทารกก็ไม่ดีขึ้น จึงพาทารกไปตรวจที่โรงพยาบาลได้ยาแก้ท้องเสียและผงน้ำตาลเกลือแร่มารับประทาน การที่ทารกมีภาวะแทรกซ้อนจากการเริ่มอาหารเสริมทำให้นาง ร. ไม่กล้าที่จะเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกอีก ได้สอบถามข้อมูลจากแพทย์ถึงสาเหตุที่ทารกถ่ายเหลวและช่วงอายุที่เหมาะสมที่จะเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก นอกจากนี้จากการที่นาง ร. พบปัญหาต่างๆจากการเลี้ยงดูทารกตลอดก่อนกำหนดซึ่งยุ่งยากและเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างมาก ทำให้นาง ร. ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการคลอดทารกก่อนกำหนด เพื่อที่จะหาทางป้องกันไม่ให้คลอดทารกก่อนกำหนดอีก

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกเริ่มอึมได้ ทำให้นาง ร. เริ่มสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกว่าปกติหรือไม่และในแต่ละเดือนทารกจะทำอะไรได้บ้าง

กรณีศึกษา 10

นาง ล. อายุ 31 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แยกทางกับสามีขณะเริ่มตั้งครรภ์ได้ 4 เดือน รายได้ประมาณ 1500 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ 2 ชั้นโดยนาง ล. อาศัยอยู่กับมารดาซึ่งนาง ล. กับบุตรจะอาศัยอยู่ที่ชั้นล่างซึ่งเป็นห้องค่อนข้างทึบและเป็นห้องเล็กๆ มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา บ้านอยู่หลังโรงพยาบาลแม่และเด็ก ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีมารดา พี่สาว พี่เขยอาศัยอยู่ด้วยกัน เป็นมารดาครรภ์แรก คลอดก่อนกำหนดในขณะที่อายุครรภ์ 34 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1810 กรัม ทารกได้รับการรักษาด้วยเครื่องช่วยหายใจและอยู่ในตูบ อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 23 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2100 กรัม

สัปดาห์แรกที่นำทารกมาเลี้ยงที่บ้าน นาง ล. ต้องเลี้ยงทารกด้วยนมผสมเนื่องจากน้ำนม

มารดาแห่งจึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกชนิดของนมผสม การเตรียมนมผสมและการทำความสะอาดขวดนม โดยสอบถามข้อมูลจากพี่สาวซึ่งเคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงทารกมาก่อน จึงพบว่าคำแนะนำเกี่ยวกับการทำความสะอาดขวดนมที่ได้รับจากพี่สาวไม่ถูกต้องกล่าวคือ ใช้วิธีลวกด้วยน้ำอุ่นแทนการต้ม ทารกมีปัญหาการสำรอกนมบ่อยครั้ง ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นาง ล. จะใช้วิธีหนุนขวดนมให้ทารกดูดเนื่องจากเคยเห็นพี่สาวปฏิบัติและได้รับคำแนะนำจากพี่สาวว่า ไม่ควรอุ้มทารกดูดนมเพราะจะทำให้ทารกคิดมือและจะไม่สามารถทำงานอย่างอื่นได้ นาง ล. จึงพยายามที่จะหนุนขวดนมทารกทั้งๆที่ทารกยังดูดนมได้ไม่ดี ทำให้ทารกมีปัญหาสำรอกนมบ่อยครั้ง ซึ่งเมื่อทารกสำรอกนม นาง ล. ไม่ทราบวิธีปฏิบัติที่จะช่วยเหลือนทารก นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกสำรอกนมและวิธีปฏิบัติที่จะช่วยเหลือนทารกโดยสอบถามข้อมูลจากทางโรงพยาบาลได้รับคำแนะนำให้จับทารกเธอ แต่นาง ล. ไม่เข้าใจเหตุผลว่าการจับทารกเธอจะช่วยไม่ให้ทารกสำรอกนมได้อย่างไร ทำให้นาง ล. ไม่สนใจที่จะจับทารกเธอทุกครั้งหลังดูดนม ทำให้ปัญหาการสำรอกนมของทารกยังคงมีอยู่ นาง ล. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาของตนเป็นผู้อาบน้ำให้ นอกจากนี้นาง ล. สังเกตพบว่าทารกมักนอนหลับตลอดเวลาและร้องไห้เสียงไม่ดัง นาง ล. เกิดความวิตกกังวลกลัวว่าทารกจะไม่แข็งแรง จะเป็นไข้นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการนอนหลับ การร้องไห้และพัฒนาการของทารก ทารกได้รับการนัดให้มาตรวจตามนัด นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การนัดตรวจของแพทย์ การนำทารกมาเลี้ยงที่บ้านทำให้นาง ล. ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเนื่องจากต้องลาออกจากงานเพื่อมาดูแลทารกและนาง ล. ได้แยกทางจากสามีแล้วจึงทำให้ขาดรายได้ ประกอบกับการต้องผ่อนส่งค่ารักษาพยาบาลของทารก จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาและพี่สาวทั้งในด้านสิ่งของ การเงิน และแรงงาน เช่น เงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อนมทารก การซื้ออาหาร การทำกับข้าว การช่วยดูแลทารกและการเป็นเพื่อนในการพาทารกมาตรวจตามนัด

เมื่อทารกอายุได้ 1 เดือน นาง ล. ได้เริ่มอาหารเสริมแก่ทารกโดยให้ข้าวเหนียวคั่วกับกล้วยน้ำว้าสุกตามที่เคยได้เห็นพี่สาวปฏิบัติมา หลังจากเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารกได้ประมาณ 3 สัปดาห์ก็พบปัญหาทารกท้องอืดบ่อยครั้งและมีอาเจียนร่วมด้วย จึงได้สอบถามข้อมูลจากพี่สาวได้รับคำแนะนำให้เอายาไกรฟวอเตอร์ให้ทารกรับประทานและเอามาหึงสัปดาห์บริเวณท้องทุกครั้งหลังป้อนข้าวทารก แต่ทารกก็ยังมีปัญหาท้องอืดและอาเจียน นาง ล. รู้สึกไม่สบายใจจึงพาทารกไปตรวจที่โรงพยาบาลและต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกอาเจียนและท้องอืดซึ่งแพทย์ได้แนะนำให้นาง ล. งดอาหารเสริมไว้ก่อน ปัญหาการสำรอกนมและท้องอืดของทารกจึงลดลง

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือน นาง ล. ยังให้นมทารกมื่อละ 2 ออนซ์ และประสบปัญหาทารกดูดนมแล้วไม่พอจะร้องไห้ตลอด แต่นาง ล. ไม่กล้าที่จะเพิ่มปริมาณนมให้แก่ทารกแต่จะใช้วิธีหนุนขวดนมให้ทารกทุกครั้งทีทารกร้องไห้ ทำให้ทารกมีปัญหาสำรอกนมบ่อยครั้งอีก นาง ล. จึงได้โทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลจากโรงพยาบาลเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณนมให้ทารก นอกจากนี้นาง ล. ได้พาทารกมาตรวจและฉีดวัคซีนตามนัด ทารกได้รับการชั่งน้ำหนัก นำมาสู่ความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวทารกว่าเหมาะสมหรือไม่

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน ทารกเป็นไข้หวัดและมีเสมหะในคอ นาง ล. พาทารกไปตรวจที่คลินิกได้ยาละลายเสมหะและยาแก้ไอเสปมารับประทาน นาง ล. ให้ทารกรับประทานยาทั้ง 3 ชนิดได้ประมาณ 3 วันทารกอาการดีขึ้น ไม่มีไข้ นาง ล. จึงหยุดยาทารกและตั้งใจว่าจะเก็บยาไว้ใช้หากทารกไม่สบายครั้งต่อไป โดยไม่ทราบว่ายาปฏิชีวนะภายหลังผสมน้ำแล้วยาจะหมดอายุภายใน 7 วัน และไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการที่จะต้องให้ยาปฏิชีวนะครบตามจำนวนที่แพทย์สั่ง

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกยังไม่สามารถชันคอได้ นาง ล. จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทารกว่าปกติหรือไม่ เนื่องจากเคยได้ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานว่าควรพูดคุยกับทารกตั้งแต่อายุในครรภ์จะช่วยให้ทารกมีพัฒนาการดี แต่นาง ล. ไม่ได้ปฏิบัติจึงเกิดความวิตกกังวลกลัวว่าทารกจะมีพัฒนาการช้า จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่านาง ล. จะพยายามพูดคุยกับทารกบ่อยครั้ง ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกมีพัฒนาการปกติ

กรณีศึกษา 11

นาง ส. อายุ 26 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้าง สามียายุ 28 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพรับจ้าง รายได้ครอบครัวประมาณ 2000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 20 กิโลเมตร สภาพบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง หลังคามุงด้วยสังกะสี ตัวบ้านและผนังบ้านบุด้วยไม้ บ้านกว้างประมาณ 7 เมตร ยาวประมาณ 7 เมตร มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา อยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีบิดามารดาและน้องชายซึ่งพิการช่วยเหลือตนเองไม่ได้อาศัยอยู่ด้วย และมีบ้านของญาติพี่น้องอยู่ใกล้ๆ เป็นมารดาครรภ์แรกคลอดก่อนกำหนดในขณะที่ยาครรภ์ได้ 29 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 960 กรัม ได้รับการรักษาด้วยเครื่องหายใจและดูดซับ อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลานาน 3 เดือน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2400 กรัม ทารกได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคปอดเรื้อรัง

สัปดาห์แรกหลังจากนำทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง ส. จำเป็นที่จะต้องเลี้ยงทารกด้วยนมผสม เนื่องจากน้ำนมมารดาแห้ง แต่ประสบปัญหาในการเลือกชนิดของนมผสมให้แก่ทารกจึงได้สอบถามข้อมูลจากน้าสาวเกี่ยวกับชนิดของนมผสม การเตรียมนมผสม และปริมาณนมที่ให้ทารกในแต่ละมื้อ แต่อย่างไรก็ตามคำแนะนำเกี่ยวกับการทำความสะอาดขวดนมที่นาง ส. ได้รับยังไม่ถูกต้องกล่าวคือนาง ส. จะใช้เพียงน้ำร้อนลวกและแช่ขวดนมเท่านั้นไม่ได้ใช้วิธีต้ม นาง ส. จะให้นมผสมแก่ทารกครั้งละ 2 ออนซ์ โดยให้ประมาณวันละ 7-8 ครั้ง แต่พบปัญหาทารกสำรอกนมบ่อยครั้ง เนื่องจากทารกยังมีปัญหาเสมหะอยู่ ซึ่งเวลาที่ทารกหายใจจะมีเสียงครีคราคในลำคอ นาง ส. ได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาลให้ซื้อลูกยางแดงมาดูดเสมหะให้ทารกแต่นาง ส. ไม่กล้าที่จะดูดเสมหะให้ทารก และยังพบว่าทารกมีปัญหาท้องผูก นาง ส. ได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับอาการท้องผูกของทารกจากน้าสาวได้รับคำแนะนำให้ขงนมผสมในอัตราส่วนที่เจือจางลงซึ่งนาง ส. ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำนี้มาตลอด นาง ส. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกเนื่องจากกลัวทารกหลุดมือ จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากน้าสาวในการช่วยอาบน้ำให้ นอกจากนี้ยังพบว่า ทารกมีปัญหาท้องให้กวนบ่อยครั้ง เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมนาง ส. ได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการร้องไห้ของทารกและการปลอบโยนให้ทารกหยุดร้อง ก่อนออกจากโรงพยาบาลนาง ส. ได้ทราบข้อมูลจากแพทย์ว่าทารกได้รับการตรวจตาและพบว่ามีพยาธิสภาพจึงได้รับการรักษาด้วยแสงเลเซอร์ แต่ไม่กล้าที่จะซักถามข้อมูลจากแพทย์เพิ่มเติม เมื่อผู้วิจัยไปเยี่ยมจึงได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยถึงสาเหตุที่ทารกต้องตรวจตา การรักษาและผลของการรักษา รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการนัดตรวจตาของแพทย์

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน ทารกยังมีปัญหาการสำรอกนมเกือบทุกวันซึ่งนาง ส. ได้สอบถามข้อมูลจากผู้วิจัยถึงสาเหตุการสำรอกนม จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ทารกยังมีปัญหาเรื่องเสมหะอยู่ เวลาหายใจมีเสียงดังครีคราคในลำคอ แต่นาง ส. ไม่เคยดูดเสมหะให้ทารกเลยเนื่องจากไม่กล้า และเมื่อทารกสำรอกนมแล้วก็จะร้องไห้คือนาง ส. จะรีบเอาขวดนมให้ทารกดูดทันที ทารกเริ่มร้องไห้กวนมากขึ้น จนนาง ส. ไม่มีเวลาที่จะทำงานบ้านได้อย่างเต็มที่ และได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอ นาง ส. จึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในเรื่องของงานบ้าน โดยมารดาจะช่วยเหลือในเรื่องของการไปจ่ายตลาด การทำอาหาร และช่วยดูแลทารกในเวลากลางวัน นอกจากนี้ยังต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากสามีเกี่ยวกับการช่วยเหลือในการดูแลทารกในเวลากลางคืน เช่น ขงนม อุ้มทารก การร้องไห้กวนที่มากเกินไปของทารกทำให้นาง ส. ดัดสันใจที่จะเริ่มอาหารเสริมให้แก่ทารก ซึ่งในทารกวัยนี้ไม่มีปัญหาแทรกซ้อนจากการเริ่มให้อาหารเสริม

เมื่อทารกอายุได้ 5 เดือน นาง ส. ได้พาทารกมาตรวจตามนัด พบว่าทารกมีน้ำหนักต่ำกว่า

เกณฑ์มาตรฐาน แพทย์ได้แนะนำให้นาง ส. พยายามเพิ่มน้ำหนักของทารก รวมทั้งการที่พยาบาลที่หอผู้ป่วยที่ทารกเคยอยู่ทักว่าทำไมตัวเด็กลง ได้สร้างความไม่สบายใจและวิตกกังวลให้แก่นาง ส. เป็นอย่างมาก จึงทำให้นาง ส. ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัวของทารกที่เหมาะสม ทารกได้รับการนัดให้มาตรวจอีกครั้งใน 2 เดือนข้างหน้า นาง ส. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์หรือความจำเป็นของการพาทารกมาตรวจตามนัด หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ ทารกมีไข้ ไอและมีเสมหะมากขึ้น และมีปัญหาสำรอกนม นาง ส. จึงได้พาทารกมาตรวจที่โรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง แพทย์วินิจฉัยว่าทารกเป็นไข้หวัดธรรมดาและให้ยารับประทาน หลังจากนั้นอีก 1 วันอาการของทารกไม่ดีขึ้นกล่าวคือ ทารกมีไอบ่อยขึ้น เริ่มหายใจเร็วและร้องกวนมากขึ้น นาง ส. ได้ตัดสินใจพาทารกมาตรวจที่โรงพยาบาลซ้ำแพทย์วินิจฉัยว่าทารกมีภาวะปอดอักเสบและรับทารกเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นาง ส. จึงต้องการทราบข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับอาการของทารก สาเหตุที่แพทย์บอกว่าปอดอักเสบ อ่อนแอ ความก้าวหน้าของโรคและสิ่งที่ต้องระวังในการดูแลทารกที่เป็นโรคนี้นี้ ทารกได้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลา 10 วันจึงได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล เกี่ยวกับพัฒนาการของทารกจากการประเมินโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกมีพัฒนาการปกติ

กรณีศึกษา 12

นาง อ. อายุ 21 ปี เป็นครูสอนชั้นอนุบาลของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สามีอายุ 21 ปี อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ครอบครัวประมาณ 9000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสาร์ภี ลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว หลังคามุงด้วยสังกะสี ไม่มีใต้ถุนบ้าน มีไฟฟ้า ใช้น้ำประปา บ้านอยู่ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย มีบิดาและมารดาของนาง อ. อาศัยอยู่ด้วยกัน และมีบ้านของญาติพี่น้องอยู่ใกล้ๆ ที่พักอาศัยของครอบครัวนี้ เป็นมารดาครรภ์แรก คลอดก่อนกำหนดขณะอายุครรภ์ 34.9 สัปดาห์ น้ำหนักแรกเกิด 1600 กรัม อยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลา 6 วัน น้ำหนักขณะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1680 กรัม

วันแรกที่มาทารกมาเลี้ยงที่บ้าน นาง อ. เลี้ยงทารกด้วยนมผสมเนื่องจากน้ำนมมารดาแห้ง แต่พบปัญหาการดูดนมของทารกซึ่งยังไม่แรงพอ ใช้ระยะเวลานานในการดูดแต่ละมื้อ และทารกมักจะนอนหลับตลอดเวลา ทำให้นาง อ. ไม่แน่ใจว่าตนเองได้ให้นมทารกในปริมาณที่เพียงพอกับความ ต้องการหรือไม่ จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดูดนมของทารก ปริมาณนมที่ทารกควรได้รับในแต่ละมื้อและระยะห่างของมื้อนมตลอดจนการนอนหลับของทารกโดยได้สอบถามข้อมูลเหล่านี้จากทางโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังพบปัญหาทารกมีไข้ จึงได้พาทารกไปพบแพทย์ที่คลินิกได้ยามารับประ

ทาน การที่ทารกมีไข้ตั้งแต่วันแรกที่น่าทารกกลับบ้าน ทำให้นาง อ. เกิดความวิตกกังวลกลัวว่าทารกจะมีไข้ จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกชนิดของเทอร์โมมิเตอร์ในการวัดอุณหภูมิร่างกายของทารก วิธีการวัด และค่าอุณหภูมิปกติและมีไข้ นาง อ. ไม่กล้าอาบน้ำให้ทารกจึงต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาเป็นผู้อาบน้ำ สัปดาห์แรกที่น่าทารกไปเลี้ยงที่บ้าน นาง อ. ประสบปัญหาทารกสำรอกนมบ่อยครั้ง ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นาง อ. ไม่ได้อุ้มทารกป้อนนมเนื่องจากไม่ถนัด กลัวทารกตก จึงใช้วิธีหนุนนมให้ทารกในลักษณะนอนราบ นำนมไม่เต็มบริเวณคอขวดและไม่มี การจับทารกเรอ เมื่อทารกสำรอกนมก็ปล่อยให้ทารกนอนราบ มีครั้งหนึ่งที่ทารกสำรอกนมและมีเขียว รอบปาก จมูก นาง อ. กลัวว่าทารกจะเป็นอันตราย จึงพาทารกไปตรวจที่คลินิกพร้อมทั้งสอบถาม ข้อมูลจากแพทย์เกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกสำรอกนม แพทย์แนะนำและสอนวิธีการจับทารกเรอ เมื่อนาง อ. ปฏิบัติตามพบว่าปัญหาการสำรอกนมของทารกก็ลดลง

เมื่อทารกอายุได้ 2 เดือนทารกมีปัญหาการสำรอกนมอีก เนื่องจากนาง อ. จะจับทารกเรอ เมื่อทารกดูคนจนหมดขวดแล้ว เพราะถ้าเอาขวดนมออกแล้วจับทารกเรอเป็นระยะๆทารกจะร้องไห้ นาง อ. ได้ปรึกษาแพทย์ที่คลินิกอีกครั้งหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาการสำรอกนมของทารก หลังจากนั้นจึงได้ เปลี่ยนวิธีการป้อนนมจากการหนุนขวดนมมาอุ้มทารกป้อนนมแทน รวมทั้งพยายามที่จะจับทารกเรอ บ่อยครั้งขึ้น ปัญหาการสำรอกนมของทารกจึงลดลง ทารกมีปัญหาเป็นหวัดบ่อยครั้งและเวลานอน ทารกหายใจมีเสียงดัง นาง อ. จึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกเป็นหวัดและลักษณะการหายใจ ของทารกว่าผิดปกติหรือไม่โดยได้สอบถามข้อมูลเหล่านี้จากแพทย์ นอกจากนี้ยังพบว่าทารกมีสะดือ โป่งออกมา นาง อ. จึงต้องการทราบข้อมูลถึงสาเหตุที่สะดือของทารกโป่ง ทารกเริ่มร้องไห้กวนบ่อย ครั้งขึ้น นาง อ. ไม่สามารถปลอบโยนให้ทารกหยุดร้องไห้ได้ ปู่และย่าของทารกได้แนะนำให้ไปทำพิธี แก้วข้าวและเอาไปถวายให้เป็นลูกพระ แต่การร้องไห้กวนของทารกก็ไม่ลดลง นาง อ. จึงต้องการ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่ทารกร้องไห้และวิธีการที่จะช่วยให้ทารกหยุดร้องไห้ ทารกได้รับการนวด จี๊ดควักขึ้นพร้อมกัน 3 เจ็ม นาง อ. สงสัยและกลัวว่าทารกจะเป็นอันตรายจึงต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการ จี๊ดควักขึ้นในทารกตลอดก่อนกำหนด ในระยะนี้นาง อ. ได้เริ่มออกไปทำงานนอกบ้านจึงต้องการการ ช่วยเหลือสนับสนุนจากมารดาในภาระงานบ้าน และต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนจากน้าสาวในการ ดูแลทารกในช่วงที่มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

เมื่อทารกอายุได้ 3 เดือน ทารกไม่ค่อยขมอดนอนและตื่นมาร้องไห้กวนมากขึ้น ทำให้นาง อ. พักผ่อนไม่เพียงพอในตอนกลางคืน ประกอบกับนาง อ. คุมกำเนิดโดยวิธีจี๊ดควักและมีภาวะแทรกซ้อนคือ มีเลือดออกทางช่องคลอดจำนวนมาก ทำให้นาง อ. รู้สึกเหน็ดเหนื่อยและอ่อนเพลียเป็นอย่างมาก

มาก และต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากสามีในการดูแลทารกในตอนกลางคืน รวมทั้งต้องการให้ญาติพี่น้องเข้าใจถึงความเหน็ดเหนื่อยของตนเอง นาง อ. ได้เริ่มอาหารเสริมแก่ทารกเนื่องจากคิดว่าจะช่วยให้ทารกนอนหลับได้ดีขึ้น แต่ทารกไม่ยอมรับประทาน นาง อ. จึงใช้วิธีเอาข้าวและกล้วยบดใส่ขวดนมให้ทารกดูดแทนการป้อนโดยการเจาะรูจุกนมให้ใหญ่ขึ้น ทารกยังคงเป็นหวัดบ่อยครั้งและบางครั้งก็มีไข้สูง นาง อ. จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเมื่อทารกมีไข้ และการป้องกันที่จะไม่ให้ทารกเป็นหวัด

เมื่อทารกอายุได้ 4 เดือน นาง อ. ได้สอบถามผู้วิจัยเกี่ยวกับน้ำหนักและพัฒนาการของทารกว่าปกติหรือไม่ ซึ่งในเรื่องของการส่งเสริมพัฒนาการแก่ทารก นาง อ. ได้นำเอาลูกโป่งมาแขวนให้ทารกดูและพูดคุยกับทารกบ่อยครั้ง เนื่องจากเคยได้รับการอบรมขณะที่เป็นครูอนุบาล ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการโดยผู้วิจัยใช้ DDST พบว่าทารกมีพัฒนาการปกติ

ภาคผนวก ข.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ส่วนที่ 1 นักวิจัย

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและทารกคลอดก่อนกำหนด

ส่วนที่ 3 แนวทางประกอบการสัมภาษณ์แนวลึก

ส่วนที่ 4 แบบบันทึกการสังเกต

ส่วนที่ 5 เครื่องบันทึกแถบเสียง

ส่วนที่ 1 นักวิจัย

คำชี้แจง ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายของปรากฏการณ์ทางสังคม หรือพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ให้ข้อมูลทั่วไป โดยนำเอาแนวความคิด เทคนิคและวิธีการในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ โดยมีความหมายว่า เป็นเพราะอะไรผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น และหรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่พบนั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร นักวิจัยเชิงคุณภาพไม่ออกไปรวบรวมข้อมูลพร้อมกับมโนทัศน์และข้อสมมติฐานล่วงหน้า แม้แต่เครื่องมือที่จะรวบรวมข้อมูลก็ไม่จำเป็นต้องสร้างไว้ล่วงหน้า สิ่งที่เป็นมีแต่ความเข้าใจที่ชัดเจนในประเด็นปัญหาที่ต้องการคำตอบ หลังจากนั้นนักวิจัยก็จะแทรกตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะศึกษา ส่วนข้อมูล เครื่องมือรวบรวมข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกกับความหมายของผู้ที่ถูกรับศึกษา (emic view) ไม่ใช่ความหมายในทัศนะของนักวิจัยหรือผู้ศึกษา (etic view) ดังนั้นผู้วิจัยต้องตระหนักในเรื่องนี้ ทั้งนี้ต้องมีปฏิสัมพันธ์และมีการติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลนานพอสมควรจึงจะได้รับความไว้วางใจจากผู้ถูกศึกษา ให้ได้ทราบพฤติกรรมและปรากฏการณ์ตามธรรมชาติจริงๆ และในด้านกระบวนการนั้นนักวิจัยจำเป็นต้องมองหาข้อมูลชนิดที่จะบอกว่าพฤติกรรม

หรือปรากฏการณ์ต่างๆที่คนสังเกตนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆอันเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ซึ่งเป็นข้อมูลต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูล นักวิจัยจะให้การสังเกตและการสัมภาษณ์โดยไม่ได้กำหนด โครงสร้างไว้แน่นอนเป็นหลัก ตัวนักวิจัยในฐานะผู้รวบรวมข้อมูล มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งจะต้องมีการฝึกฝนให้เป็นคนช่างสังเกตและสงสัย มีทักษะในการสนทนาที่สามารถจะเจาะลงไปสู่ส่วนลึกของข้อมูลและต้องดำรงบทบาทที่เหมาะสมคือ สถานภาพในฐานะนักวิจัยและสมาชิกของชุมชนที่คัดลอกระยะเวลาที่รวบรวมข้อมูลในชุมชนกล่าวคือ ต้องมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ 5 ประการดังนี้

1. มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกรวบรวมข้อมูล
2. มีความสามารถจดบันทึกข้อมูลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบและสมบูรณ์แบบ
3. มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล
4. มีความสามารถในการสนทนา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลตามธรรมชาติ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคกัน โดยการพูดคุยที่ใช้หลักของเหตุและผลเพื่อตั้งเป็นข้อคำถามที่มุ่งตอบปัญหาการวิจัยสอดคล้องอยู่เสมอ

5. มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับชุมชนได้

นอกจากนี้ นักวิจัยต้องมีคุณสมบัติเฉพาะของนักวิจัยคือ มีความยืดหยุ่นในกระบวนการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่มีแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล และไม่อาจกำหนดแหล่งและจำนวนของข้อมูลได้แน่นอนล่วงหน้า การที่มีความยืดหยุ่นนี้ตัวผู้วิจัยจึงกลายเป็นหัวใจในการรวบรวมข้อมูล ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการรวบรวมข้อมูล จากสิ่งที่ไม่อาจกำหนดไว้ล่วงหน้าให้เป็นระบบระเบียบมีรูปแบบที่ชัดเจนพอที่จะสรุปไปสู่นามธรรม เพื่อให้เกิดความกว้างไกลในการมองปัญหามากยิ่งขึ้น ด้วยหลักการและบทบาทดังกล่าว นักวิจัยจึงควรมีคุณสมบัติเฉพาะ 3 ประการ ได้แก่

1. คุณสมบัติด้านเนื้อหาวิชาการ
2. มีความสามารถด้านระเบียบวิธีวิจัยเป็นอย่างดี
3. มีบุคลิกภาพและประสบการณ์เหมาะสม เช่น การติดต่อสื่อสารด้วยภาษาท้องถิ่น มีความสามารถในการพูดคุยและการใช้เหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และคุณธรรม

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและการคลอดก่อนกำหนด

แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. อายุ.....
3. อาชีพ.....
4. ระดับการศึกษา.....
5. รายได้ครอบครัว.....
6. ลักษณะครอบครัว.....
7. ภูมิลำเนา.....
8. สถานภาพสมรส.....
9. จำนวนบุตร.....

แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของการคลอดก่อนกำหนด

1. เพศ.....
2. อายุครรภ์.....
3. น้ำหนักแรกคลอด.....
4. คะแนนแอฟการ์ด.....
5. การวินิจฉัยโรค.....
6. อายุเมื่อได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล.....
7. น้ำหนักเมื่อได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล.....

ส่วนที่ 3 แนวทางประกอบการสัมภาษณ์แนวอีก

ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น นักวิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยอาศัยเครื่องมือที่เรียกว่า “แนวคำถาม” เป็นเครื่องมือช่วยในการรวบรวมข้อมูล แนวคำถามนี้ไม่ใช่แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เพราะแบบสอบถามนั้นจะเป็นชุดของคำถามที่มีรายละเอียดของคำถามตามหัวข้อของเรื่องที่จะทำการศึกษา มีความเป็นมาตรฐานหรือมีโครงสร้างที่แน่นอน

สามารถใช้เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับทุกคนในกลุ่มประชากรที่ศึกษา เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ แต่แนวคำถามที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่นกว่าคือ เป็นหัวข้อหลักๆของเรื่องราวที่จะศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการซักถามเท่านั้น ส่วนรายละเอียดต่างๆผู้วิจัยจะเป็นผู้ซักถามแบบเจาะลึกเพื่อหาข้อมูลรายละเอียดของเรื่องนั้นๆ ในลักษณะของการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง ไม่ใช่การสัมภาษณ์แบบสอบถามที่ละข้อ ไม่ใช่คำถามนำและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

ตัวอย่างแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์แนวลึก

เรื่อง

ความต้องการข้อมูลและการช่วยเหลือสนับสนุนของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนด

รายชื่อ.....รหัส.....วันที่.....การเขียนครั้งที่.....ระยะเวลาที่เขียน.....
สถานที่เก็บข้อมูล.....บุคคลในเหตุการณ์ได้แก่.....

- จ: เริ่มต้นพักทบทวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญและครอบครัว
- จ: เริ่มพูดคุยเรื่องทั่วไปก่อน
- จ: บอกวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการอธิบายเรื่องต่างๆและเวลาในการเก็บข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบอีกครั้งหนึ่ง
- จ: ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ประเด็นและหัวข้อหลักๆในกลุ่มผู้ประกอบการสัมภาษณ์ซึ่งได้แก่
 1. การให้นมทารก
 2. การนอนหลับและการตื่นของทารก
 3. การร้องไห้ของทารก
 4. การมีปฏิสัมพันธ์กับทารก
 5. ปัญหาสุขภาพของทารก
 6. การให้อาหารเสริมแก่ทารก
 7. การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของทารก
 8. ความต้องการการช่วยเหลือสนับสนุน

ซึ่งหัวข้อในประเด็นหลักเหล่านี้จะนำไปสู่แนวคำถามย่อยๆต่อไป หลังจากนั้นผู้วิจัยก็จะ

ใช้คำถามทะลอมกล่อมเกล่าเพื่อให้ได้ทราบถึงความต้องการข้อมูลและความต้องการการช่วยเหลือสนับสนุนของมารดาทารกคลอดก่อนกำหนดภายหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล โดยผู้วิจัยจะเริ่มใช้คำถามที่เฉพาะเจาะจงสำหรับประเด็นสำคัญ และมีการขยายความของคำถามจากคำตอบที่ได้รับ ตลอดจนใช้คำถามซ้ำเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม และปิดการสัมภาษณ์เมื่อข้อมูลในประเด็นหลักๆ นั้นมีการอิ่มตัวแล้ว

ข้อความต่อไปนี้จะเป็นตัวอย่างเป็นการสัมภาษณ์แนวลึกในหัวข้อที่เกี่ยวกับการให้นมทารก

จ: การเริ่มคำถามที่เฉพาะเจาะจงสำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับการให้นมทารก เช่น

“แม่ลองเล่าให้ฟังอย่างละเอียดซิคะว่าหลังจากนำลูกออกจากโรงพยาบาลแล้วได้ให้นมแก่ลูกอย่างไรบ้าง”

จ: ขยายความของคำถามจากคำตอบที่ได้รับ จนกว่าข้อมูลในประเด็นนี้ (การให้นมทารก) จะอิ่มตัว เช่น

“ก่อนออกจากโรงพยาบาลแม่ได้ไปฝึกป้อนนมก่อนหรือเปล่าคะ”

“ก่อนให้นมลูกแม่ทำอะไรบ้าง”

“แม่ทราบวิธีการป้อนนมได้อย่างไรคะ”

“ใครแนะนำมาคะ”

“หลังจากลูกคลอดนมเสร็จแล้วแม่ทำอะไรบ้าง”

“ทารกคลอดแล้วมีปัญหาอะไรหรือเปล่าคะ”

“แม่มีความวิตกกังวลอะไรบ้างไหมคะเกี่ยวกับการให้นมทารก”

“แล้วแม่ทำอะไรคะ”

“นอกจากให้นมแล้วแม่ให้อะไรอย่างอื่นอีกบ้างไหมคะ”

ส่วนที่ 4 แบบบันทึกการสังเกต

ในการวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างในการรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการปฏิบัติของมารดาในการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนด และสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีเค้าโครงกำหนดล่วงหน้า แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจริงๆ ลงไปโดยไม่มีการแปลความข้อมูล การสังเกตที่บันทึกได้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ส่วนที่ 5 เครื่องบันทึกแถบเสียง

ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยต้องบันทึกคำตอบให้สมบูรณ์เกินกว่าที่ตนต้องการ ถ้าบันทึกเฉพาะคำตอบที่คิดว่าสำคัญอาจต้องสูญเสียข้อมูลบางอย่างที่อาจพิสูจน์ว่ามีคุณค่าภายหลังได้ ในการบันทึกคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ นักวิจัยมีโอกาสเลือกได้ 3 วิธีคือ ใช้เครื่องบันทึกแถบเสียงช่วย บันทึกการสัมภาษณ์ในขณะที่สัมภาษณ์และเขียนรายละเอียดภายหลัง หรือบันทึกหลังจากสัมภาษณ์สิ้นสุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องบันทึกแถบเสียงช่วยในการบันทึกคำตอบ เพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด และนอกจากนี้ยังช่วยให้การพูดคุยในขณะที่สัมภาษณ์มีความต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ ก่อนทำการบันทึกผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และอธิบายให้เข้าใจว่าข้อมูลที่ได้นับถือไว้จะรักษาเป็นความลับ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาว จุฑารัตน์ มีสุขโข	
วัน เดือน ปีเกิด	17 เมษายน พ.ศ. 2509	
สถานที่เกิด	จังหวัดสุโขทัย	
ประวัติการศึกษา		
วุฒิ	สถาบันการศึกษา	พ.ศ.ที่สำเร็จการศึกษา
ประกาศนียบัตรมัธยมปีที่ 6	โรงเรียนสวรรคค่อนันต์วิทยา จังหวัดสุโขทัย	2527
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน จังหวัดชลบุรี (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา)	2531
ประวัติการทำงาน		
พ.ศ. 2531-ปัจจุบัน	พยาบาลระดับ 5 ตำแหน่งพยาบาลประจำการ แผนกการพยาบาลกุมาร เวชศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	